

VI GJØR UTDANNING
MULIG

Årsrapport 2024

Statens Lånekasse for utdanning

Innhold

1	Leders beretning	5
2	Introduksjon til virksomheten og nøkkeltall	7
2.1	Om virksomheten.....	7
2.2	Hovedtall for virksomheten	8
2.2.1	Nøkkeltall om kunder og utdanningsstøtte	8
2.2.2	Nøkkeltall for drift og utvikling.....	8
3	Årets aktiviteter og resultater.....	10
3.1	Faste oppgaver og hovedaktiviteter	10
3.2	Endringer i utdanningsstøtteordningene.....	10
3.3	Mål- og resultatoppnåelse.....	12
3.3.1	Mål 1: Like muligheter til utdanning gjennom finansiering av den enkeltes og samfunnets kompetansebehov	12
3.3.2	Mål 2: En enklere hverdag for alle i utdanning og alle med utdanningslån	23
3.4	Oppdrag fra tildelingsbrev	29
3.4.1	Prioriteringer og oppdrag.....	29
3.5	Fellesføringer fra tildelingsbrev	32
3.5.1	Konsulentbruk	32
3.5.2	Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse	33
3.5.3	Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk.....	33
4	Styring og kontroll	35
4.1	Virksomhetsstyring.....	35
4.2	Internkontroll.....	35
4.3	Arbeid med kontroller	37
4.3.1	Utdanning i utlandet – årlig kontroll og sluttkontroll	38
4.3.2	Bokontroll	39
4.3.3	Kontroll av lærlinger som har fått borteboerstipend.....	39
4.4	Klagesaker.....	40
4.5	Oppfølging av oppdrag til Skatteetaten, divisjon innkreving.....	41
4.6	Personvernombudet	42
4.7	Sikkerhet og beredskap.....	42
4.7.1	Lånekassens verdier	42
4.7.2	Risiko- og sårbarhet (ROS).....	43
4.7.3	Krisestab og -øvelse.....	43

4.7.4	Styringssystem for sikkerhet	43
4.8	Informasjonssikkerhet.....	43
4.9	Data og informasjonsforvaltning	44
4.10	Våre medarbeidere, kultur og organisasjon	45
4.10.2	Sykefravær	48
5	Vurdering av fremtidsutsikter.....	49
6	Årsregnskap	53
6.1	Ledelsens kommentar til årsregnskapet.....	53
6.1.1	Formål	53
6.1.2	Konverteringsfondet	53
6.1.3	Bekreftelse	53
6.1.4	Vesentlige forhold ved årsregnskapet	54
	Kap. 5310 Inntekter	56
	Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning.....	57
6.1.5	Revisjon	58
6.2	Prinsippnote årsregnskapet.....	58
6.3	Oppstilling av bevilgningsrapporteringen.....	61
6.4	Oppstilling av artskontorrapporteringen.....	66

Tabeller

Tabell 1	Tabellen viser utvalgte volumtall for perioden 2019–2024.....	8
Tabell 2	Tabellen viser nøkkeltall for driftsutgifter for perioden 2019–2024.	9
Tabell 3	Inntektsfordeling og gjennomsnittlig studiepoengproduksjon i 2023 blant støttemottakere under 26 år.	16
Tabell 4	Tilleggsstipend ved nedsatt funksjonsevne. Antall mottakere, andelen disse utgjør av samtlige del 3-støttemottakere, samt utgifter til ordningen.	18
Tabell 5	Total behandlingstid i 2024 sammenlignet med 2023, 2022, 2021 og 2020.....	23
Tabell 6	Automatiseringsgrad for alle sakstyper i årene 2020 til 2024.	25
Tabell 7	Antall kunder som har fått utbetalt støtte.....	28
Tabell 8 A)	Tabellen viser hvor stor andel av nye tilbakebetalingskunder med første forfall 15. februar i sitt respektive år som fikk en purring, varsel om oppsigelse eller vedtak om oppsigelse.	31
Tabell 9	Antall kunder med oppsagt lån, utestående gjeld, innkrevd beløp, antall permanent overførte krav til SKE IN og gjeld avskrevet som tap.....	42
Tabell 10	Tabellen viser fordeling av ansatte på faste og midlertidige deltid- og fulltidsstillinger. Deltidsansatte på timesbasis i saksbehandlingen er fra 2024 inkludert i tallene.	47
Tabell 11	Tabellen viser kjønnsbalanse og lønns gjennomsnitt per stillingsgruppe i 2024. Deltidsansatte på timesbasis i saksbehandlingsavdelingen er fra 2024 inkludert i tallene. Månedslønn tilsvarer 100 prosent stilling.....	47

Tabell 12 Tabellen viser kjønnsbalanse, lønnsgjennomsnitt og antall ansatte totalt i 2024. Deltidsansatte på timesbasis i saksbehandlingsavdelingen er fra 2024 inkludert i tallene. Månedslønn tilsvarer 100 prosent stilling.	47
Tabell 13 Sykefravær (uten feriefradrag).	48
Tabell 14 Samlede tildelinger og regnskapstall for utgifts- og inntektskapitler for 2024. Den viser også beholdninger i kapitalregnskapet per 31.12.2024.	61
Tabell 15 Samlet tildeling fordelt på kapitler og poster.	62
Tabell 16 Brukte fullmakter og mulig overførbart beløp til neste år.	63
Tabell 17 Artskontorapporteringen for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.	66
Tabell 18 Innbetalinger fra drift for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	67
Tabell 19 Lønnsutbetalinger for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	67
Tabell 20 Utbetalinger til drift for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	68
Tabell 21 Finansinntekter for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	68
Tabell 22 Finansutgifter for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	69
Tabell 23 Utbetalinger til investeringer for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	69
Tabell 24 Gebyr- og renter for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	69
Tabell 25 Ordinære rentesatser for 2024.	70
Tabell 26 Kostnader som gjelder låneordningen for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	70
Tabell 27 Stipend og avskrivninger for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.	71
Tabell 28 Stipendkostnader, lån som er omgjort til stipend og samlede stipendkostnader for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.	71
Tabell 29 Avskrivninger fordelt på ulike ordninger for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.	71
Tabell 30 Tap på utlån for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.	72
Tabell 31 Del A) Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.	73
Tabell 32 Netto utbetalt lån for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.	73
Tabell 33 Fordeling av lånebeholdningen i 2024 med sammenlignbar totalsum for 2023.	74

Figurer

Figur 1 Organisasjonskart per 31.12.2024.	7
Figur 2 Utvikling i nivået på det årlige basislånet for fulltidsstudenter i den siste 20-årsperioden, uttrykt i faste 2024-kroner (prisutviklingsperspektivet) og i G (folketrygdens grunnbeløp, lønnsutviklingsperspektivet).	14
Figur 3 Andel studenter som får behovsprøvd stipend omgjort til lån etter inntekt og formue.	17
Figur 4 Figuren viser gjennomsnittsgjeld etter fullført høyere utdanning i 2024-kroner, siste ti år.	19
Figur 5 Figuren viser antall tilbakebetalere og antall utsatte regninger, siste ti år.	20
Figur 6 Antall kunder som fikk utbetalt støtte i perioden 15. juli til og med 31. desember for årene 2023 og 2024.	27
Figur 7 Oversikt over kvalitet i saksbehandlingen.	37
Figur 8 Utvikling i sykefravær og turnover.	46

1 Leders beretning

Lånekassens arbeid i 2024 var preget av målsetningene om at flere skal få penger til studiestart, og tilrettelegging for fullføringsreformen og kompetanselånet.

Fullføringsreformen skal bidra til at flere unge og voksne fullfører videregående opplæring. Lånekassen har gjennomført en rekke endringer for å tilpasse utdanningsstøtten til den nye fullføringsretten og modulstrukturert opplæring fra høsten 2024. Som del av forberedelsene, startet vi et utviklingsarbeid for å kunne skille ut voksne som kundegruppe. Det vil gjøre det enklere å innføre endringer for denne målgruppen i fremtiden.

Den viktigste milepælen i 2024 var ferdigstillingen av systemstøtte og forslag til forskrifter for kompetanselånet på kost og tid (Fleks-prosjektet). Lånekassen har gjort alle forberedelser til åpning av søknad i 2025, og har planlagt en nøye oppfølging av hvordan den nye ordningen blir mottatt. Det er først over tid vi vil kunne si noe om faktiske effekter, men vi har etablert en rigg for å følge med ordningen fra start. Kompetanselånet er et av flere virkemiddel for å øke mulighetene for faglig påfyll og etter- og videreutdanning for voksne, som vil holde seg relevante i arbeidslivet. Mangelen på arbeidskraft og kompetanse er allerede prekær mange steder i landet, og antas å være en av Norges største utfordringer i årene som kommer. Det kommer blant annet frem av den siste perspektivmeldingen.

Perspektivmeldingen peker også på behov for å få unge mennesker raskere ut i arbeid. I den pågående gjennomgangen av tildelingsområdet ser vi derfor særlig på gjennomføring. Lånekassens mål er å identifisere forslag til endringer, som kan bidra til raskere oppstart og gjennomføring av studier, og slik øke tilførselen av arbeidskraft og kompetanse. Samtidig må denne ambisjonen balanseres mot de øvrige formålene til Lånekassen; like muligheter til utdanning og tilfredsstillende arbeidsforhold for elever og studenter.

Det er grunn til å tro at det vil være sterk etterspørsel etter tiltak på flere krevende samfunnsområder fremover. Lånekassen har verktøy som kan være virkningsfulle, men det er viktig at vi gjør grundige analyser og vurderinger av hvordan tiltak faktisk slår ut. Vi ønsker å være en proaktiv leverandør av innsikt og faglige anbefalinger. Mer systematisk informasjonsforvaltning og økt datautveksling vil styrke vår evne til å produsere kunnskap. Vi har blant annet startet vurderingen av datadelingstjenesten microdata.no, og skal i gang med testing av tjenesten.

Det er krevende, men viktig å opprettholde den høye andelen maskinell saksbehandling. Situasjonen på tilbakebetalingsområdet illustrerer hvor avgjørende det er å holde høy grad av automatisering. Søknader om betalingsutsettelse behandles i hovedsak maskinelt, noe som gir svar på dagen. Tilbakebetalere som søker om sletting av renter derimot, måtte imidlertid høsten 2024 vente i opptil sju måneder fordi en stor andel av søknadene må behandles manuelt.

Aldrende IT-systemer utfordrer Lånekassens evne til å levere godt til eier og kunder. For å unngå et stort erstatningsprosjekt, har vi i dialog med departementet etablert et konsept for løpende modernisering. 2025 blir første året med finansiering, og vi gir oss i første omgang i kast med teknisk gjeld som har bygget seg opp de siste årene. En gradvis modernisering av IT-systemene

forutsetter videre finansiering, og styrking av IT-kapasitet. Det er tøff konkurranse om IT-kompetanse i arbeidsmarkedet, og arbeidet med rekruttering vil derfor ha høy prioritet inn i det nye året.

Lånekassen har i 2024 gjort flere grep i virksomhetsstyringen for å sikre mer helhet og langsiktighet i både drift og utvikling – alt med mål om å forbedre kundeopplevelsen, og gjøre virksomheten fleksibel og bærekraftig i møte med et samfunn i stadig endring. Vi har definert tydelige mål frem mot 2028. En årlig rullering av treårige mål, skal bidra til at vi er fleksible gitt endrede hensyn og omgivelser, og samtidig beholder en langsiktig horisont.

Vi prioriterte tydelig fra starten av året. Løpende oppfølging og økonomistyring har bidratt til at vi har klart å levere godt på de fleste drifts- og utviklingsoppgaver innenfor budsjett. Samtidig må vi konstatere at en gradvis økning i kundemassen, og en økning i oppgaver som krever manuell kunde- og saksbehandling, gjør det utfordrende å opprettholde god kundeleveranse på alle områder innenfor gjeldende driftsramme. I 2024 har prioriteringene særlig fått konsekvenser for kunder som har søkt om sletting av renter. Også e-posthenvendelser til kundesenteret vårt har hatt lang behandlingstid. Og til tross for økt produksjon sammenlignet med foregående år, er restansen ved årets slutt likevel større enn ved inngangen til året.

Samlet sett er vi godt fornøyd med resultatene for 2024. Takk til alle Lånekassens ansatte for god innsats gjennom 2024!

Kjetil Moen
Direktør, Lånekassen

Kjetil Moen
Kjetil Moen (Mar 13, 2025 15:49 GMT+1)

2 Introduksjon til virksomheten og nøkkeltall

2.1 Om virksomheten

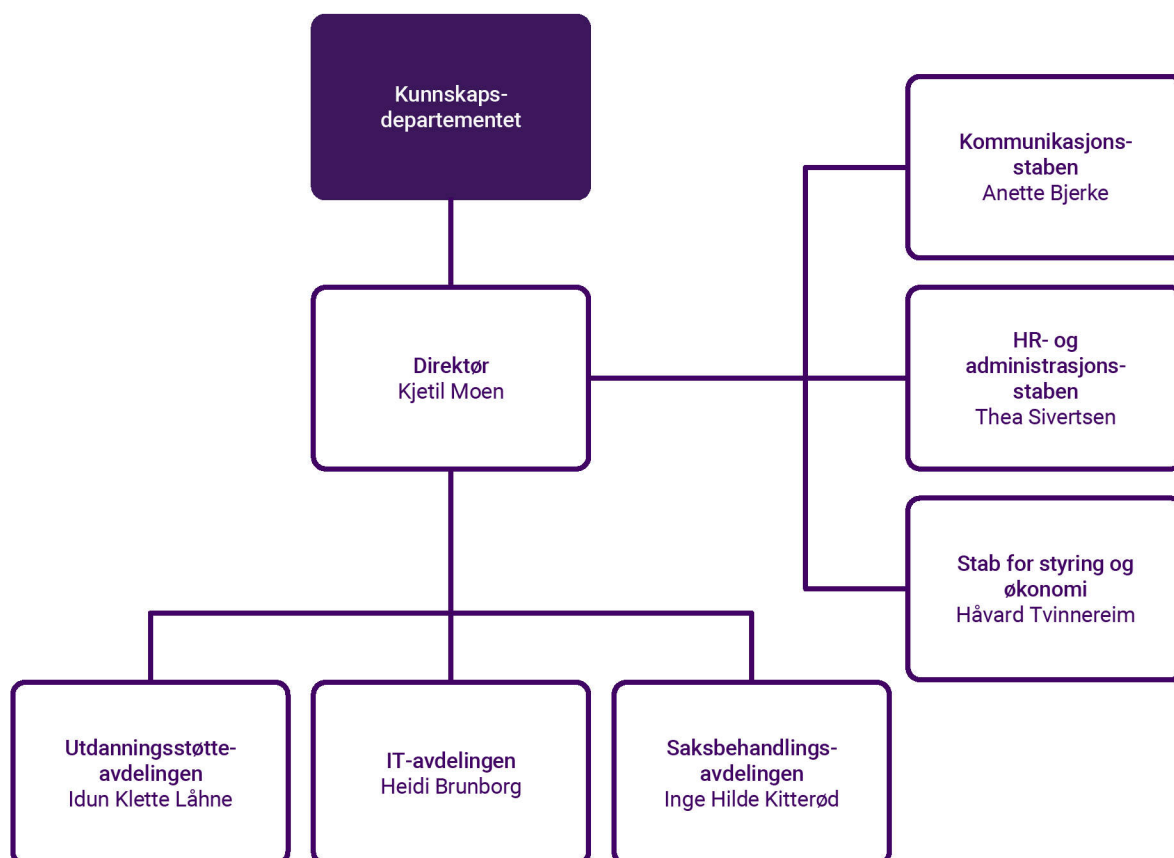
Lånekassen er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet. Lånekassen har hovedkontor i Oslo og kontorer i Stavanger, Trondheim og Ørsta. I 2024 brukte Lånekassen 324 årsverk, og hadde 375 fast ansatte ved utgangen av året. Lånekassens samfunnsoppdrag går frem av utdanningsstøtteovens formålsbestemmelse § 1.

Utdanningsstøtteordningenes formål er å bidra til

- like muligheter til utdanning uavhengig av geografiske forhold, alder, kjønn, funksjonsevne og økonomiske og sosiale forhold
- å sikre samfunnet og arbeidslivet tilgang på kompetanse
- at utdanningen skjer under tilfredsstillende arbeidsforhold, slik at studiearbeidet kan bli effektivt.

Loven med forskrifter definerer innholdet i utdanningsstøtteordningene til enhver tid. I tillegg har departementet fastsatt føringer i vedtekter for Lånekassen av 15. januar 2016, og i virksomhets- og økonomiinstruks for Lånekassen av 1. januar 2023. Med dette utgangspunktet forvalter Lånekassen utdanningsstøtteordningene, og bidrar til å innfri ordningenes formål.

Figur 1 Organisasjonskart per 31.12.2024.

2.2 Hovedtall for virksomheten

2.2.1 Nøkkeltall om kunder og utdanningsstøtte

Antall kunder til Lånekassen fortsetter å øke, i 2024 var økningen på 1,5 prosent. Økningen skjer i all hovedsak blant tilbakebetalingskundene. Ved utgangen av 2024 hadde vi 809 100 tilbakebetalingskunder, dette tilsvarer en økning på 2,1 prosent fra året før. Denne økningen kan skyldes at nye tilbakebetalingskunder har mer i lån gitt prisjusteringene av støttesatsene og flere låneytelser, jf. omtale under punkt 3.3.1.1. I tillegg benytter flere seg av betalingsutsettelse enn tidligere, jf. omtale under punkt 3.3.1.1. Begge deler trekker i retning av at flere kunder forblir tilbakebetalingskunder over lengre tid.

I 2024 var det 407 700 tildelingskunder. Videre har utlånsporteføljen økt med 7,9 prosent fra 2023 til 2024, og er på 277 milliarder kroner. Veksten i utlånsporteføljen i 2024 kan i hovedsak forklares med årlig prisjustering av støttesatsene og økt antall tilbakebetalingskunder.

Tabell 1 Tabellen viser utvalgte volumtall for perioden 2019–2024.

Nøkkeltall	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Utlånsportefølje i milliarder kr	277	256,7	239,7	224,7	209,0	194,6
Tildelt utdanningsstøtte i milliarder kr	41,5	38,7	38,0	37,8	35,8	31,8
Stipend i milliarder kr ¹	12,5	12,3	12,6	11,4	11,2	11,2
Antall kunder ²	1 216 800	1 198 700	1 203 500	1 181 200	1 158 500	1 133 400
Antall søknader ³	1 073 000	1 032 000	1 006 500	968 600	1 013 500	859 000

2.2.2 Nøkkeltall for drift og utvikling

Oversikten er satt opp basert på Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings (DFØ) anbefalinger til hvilke faste nøkkeltall alle statlige virksomheter bør presentere. Data er innholdsmessig oppdatert etter endrede definisjoner i veiledningsnotatet fra DFØ fra januar 2023.

Når det gjelder nøkkeltallet lønnsutgifter per årsverk har vi valgt å vise to varianter, dette på grunn av utviklingen i lønnsutgifter per årsverk blir misvisende når standarddefinisjonen for nøkkeltallsberegningen benyttes. Årsaken er at Lånekassen har hatt pensjonspremieberegning

¹ Stipend består av stipend som er direkte utbetalt og lån omgjort til stipend ved bestått utdanning

² Vi har korrigert uttaket av antall tildelingskunder. Dette har kunnet la seg gjøre for årene 2024 og 2023, men ikke lenger tilbake i tid. Nedgangen i antall kunder i 2022 som framkommer av tabellen er derfor ikke reell

³ Antall innkomne søknader per kalenderår for sakstypene tildeling av støtte, betalingsutsettelse, sletting av renter og ettergivelse (eksklusiv likningskontroll). Pandemien har medført en vesentlig økning i søknader om betalingsutsettelse samt søknader om tilleggslån i 2020, i 2021 er hovedårsaken til nedgang i søknader at volumet for søknader om betalingsutsettelse er redusert. Økningen i 2022 skyldes hovedsakelig veksten i betalingsutsettelse, økt med 37 500 fra 2021 (tilbake på 2020-nivå for betalingsutsettelse).

basert på premieoppfølging med fond, med til dels vesentlige variasjoner mellom årene. Pensjonsordningen er nærmere omtalt tilknyttet note 2 lønnsutgifter i årsregnskapet del 6.

Tabell 2 Tabellen viser nøkkeltall for driftsutgifter for perioden 2019–2024.

Nøkkeltall	2024	2023	2022	2021	2020	2019
Antall ansatte (SSB) ⁴	380	384	379	346	344	340
Antall avtalte årsverk (SSB) ⁵	358	362	356	334	337	328
Antall utførte årsverk ⁶	324,0	330,0	330,0	308,1	312,6	297,3
Samlet tildeling post 01-99 ⁷ (i mill. kroner)	50 727	45 458	42 363	41 570	39 351	35 662
Utnyttelsesgrad post 01-29	96,2 %	100,4 %	98 %	99 %	97 %	96 %
Lønnsandel av driftsutgifter post 01	66,7 %	66 %	63 %	65 %	62 %	61 %
Lønnsutgifter per årsverk ⁸ (i 1 000 kr)	930	888	791	902	837	821
Lønnsutgifter per årsverk, pensjonsordningsjustert ⁹ (i 1 000 kr)	743	718	674	657	623	629

For utviklingstiltakene finansiert over post 45 er tildeling og forbruk omtalt i årsregnskapet pkt. 6.1, og nærmere beskrevet i del 3.

⁴ Kilde for nøkkeltallet er SSB-statistikk «12623: Ansatte i staten etter enhet». I tråd med endringer i rundskriv R-115 som Finansdepartementet fastsatte 17. desember 2019, skal statlige virksomheter opplyse både om antall ansatte, antall avtalte årsverk og antall utførte årsverk i årsrapporten. SSB publiserer opplysninger om størrelsene antall ansatte og avtalte årsverk, virksomhetene skal bruke SSB- statistikken som kilde. SSB-resultater avviker fra data i pkt. 5.7.7 Personal og lønnshistorikk grunnet ulike definisjoner og tidspunkt for måling.

⁵ Se omtale i fotnoten over.

⁶ Årsverk iht. PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk, uttrekk etter ny standardrapport fra DFØ.

⁷ Nøkkeltallet samlet tildeling post 01-99 jf. oppstilling av bevilgningsrapporteringen, note A.

⁸ Nøkkeltallet for lønnsutgifter per årsverk beregnet etter definisjon i veiledningsnotat DFØ jan.2023. Gir ikke et dekkende bilde av kostnadsutviklingen for Lånekassen pga. pensjonsordningen.

⁹ Nøkkeltallet er korrigert (beregnet av lønnsutgifter uten pensjonspremie og arbeidsgiveravgift) for å vise reell lønnsutvikling, ref. omtale over tabellen.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Faste oppgaver og hovedaktiviteter

Kunnskapsdepartementet (KD) satte i proposisjonen til statsbudsjettet for 2024, Prop. 1 S (2023–2024), følgende mål for politikkområder som er særlig relevante for Lånekassen:

- Kunnskap legger grunnlag for demokrati, velferd, omstilling og bærekraft
- Samfunnet og arbeidslivet har tilgang på relevant kompetanse
- Kunnskapssektoren utjevner sosiale og geografiske ulikheter
- Kompetanseheving og livslang læring er mer tilgjengelig for alle over hele landet
- Opplæring og utdanning som gir flere relevant kvalifisering

Målene innebærer et sterkt fokus på samfunns- og kundebehov, og at vi skal måles på effekter av utdanningsstøtteordningene og aktivitetene vi gjør.

I tildelingsbrevet for 2024 pekte departementet på fem særlige utfordringer og prioriteringer:

1. Gitt den økonomiske situasjonen forventer departementet at Lånekassen prioriterer sine ressurser godt og innretter virksomheten for å oppfylle målene som er satt både for virksomheten og for kunnskapssektoren.
2. For å løse samfunnsoppdraget på en god måte, må Lånekassen også søke samarbeid med andre virksomheter både i og utenfor egen sektor – spesielt i tilknytning til fullføringsreformen
3. Departementet forventer at Lånekassen sikrer gode resultater av ordninger og tjenester, samt at direktoratet bidrar til et godt kunnskapsgrunnlag for politikkutforming på tvers av sektorer der Lånekassens virkemidler er relevante.
4. Departementet ønsker at flere skal kunne benytte seg av rettighetene sine i utdanningsstøtteordningene, som for eksempel betalingsutsettelse og ordningene for sletting av gjeld. Lånekassen skal derfor kontinuerlig vurdere hvordan informasjon om ordningene kan nå ulike grupper.
5. Lånekassen skal ha en aktiv rolle i digitaliseringen av egne tjenester og offentlig forvaltning.

I kapittel 3 beskriver vi en del av tiltakene og aktivitetene Lånekassen har gjennomført i 2024 for å sikre at vi når målene og ambisjonene våre.

3.2 Endringer i utdanningsstøtteordningene

Utdanningsstøtteloven ble endret

Fra 1. august 2024 kan det for særlige ordninger regnes renter av lån fra utbetalingstidspunktet, dersom det er fastsatt av Stortinget. Videre er lovhjemmelen for ettergivelse av gjeld omformulert slik at det kan fastsettes andre ettergivelsesordninger enn det som var omfattet av tidligere ordlyd.

Fra studieåret 2024–2025 er skillet mellom studiestøtte etter utdanningsstøtteforskriften del 2 og del 3 endret. Bakgrunnen for denne endringen, er endringer i opplæringsloven. Fra å knytte retten til utdanning til en ungdomsrett og voksenrett til utdanning, gir opplæringsloven nå en

fullføringsrett. Utdanningsstøtteforskriften var knyttet til denne inndelingen, og måtte derfor endres. Elever som ikke har fullført videregående opplæring eller forberedende opplæring for voksne, og som ikke er fylt 21 år, har rett til støtte etter del 2 i forskriften.

Studenter som tar deltidsutdanning i sør-samisk i utlandet, fikk fra 2024–2025 rett til lån og stipend. Formålet med endringen er å legge til rette for at studenter som vil studere sør-samisk, kan gjøre dette i utlandet. Det finnes ikke et slikt tilbud i Norge. I utlandet finnes det heller ikke heltidstilbud, så det var nødvendig å gjøre unntak fra hovedregelen om at studier i utlandet skal være på heltid.

Fra 2024–2025 kan en søker som ikke har rett til lån og stipend fordi søkeren er for mye forsinket, likevel få lån og stipend dersom søkeren har nedbetalt gjelden. Denne retten kan søkeren benytte én gang.

Fra 2024–2025 ble det gjeninnført et krav om at en søker som får lån og stipend til lengre språkkurs, må starte på utdanning i landet innen ett år etter at språkkurset er fullført, for å få omgjort basislån til stipend for kurset. Lånekassen publiserte i 2022 en analyse som tok for seg støtte til lengre språkkurs¹⁰, i analysen kom det fram at andelen som fortsatte på et gradsstudier i det samme landet hadde gått betraktelig ned siden 2016–2017. Lånekassen vil følge med på ordningen og se hvordan utviklingen blir gitt den nye regelendringen.

Søkere som tar utvekslingsopphold i utvalgte land (BRIKS-landene, Japan og Sør-Korea), får et rekrutteringsstipend. Fra studieåret 2024–2025 er ordningen utvidet til å omfatte også gradsstudenter i landene. Hittil i studieåret 2024–2025 har rundt 120 gradsstudenter fått støtte i disse landene¹¹. For studenter som er på utveksling er tallene for inneværende studieår i overkant 750, som er om lag på samme nivå som året før.

Ordningen for sletting av gjeld for låntakere som har tatt minst 60 studiepoeng i kvensk eller samisk språk i tillegg til praktisk-pedagogisk utdanning og barnehagelærerutdanning, ble utvidet fra 2024 til å omfatte også de som har tatt ett av språkene, i tillegg til grunnskolelærerutdanning, lektorutdanning og lærerutdanning i estetiske og praktiske fag. Det ble presisert at gjeldssletteordningen for låntakere som har fullført grunnskolelærer- eller lektorutdanning og som deretter har arbeidet som lærer i minst tre år, også gjelder for låntakere som har fullført lærerutdanning i praktiske og estetiske fag.

¹⁰ [Rapport om støtte til lengre språkkurs](#)

¹¹ Tall per januar 2025.

3.3 Mål- og resultatoppnåelse

3.3.1 Mål 1: Like muligheter til utdanning gjennom finansiering av den enkeltes og samfunnets kompetansebehov

Overordnet om måloppnåelsen

Utdanningsstøtteordningene Lånekassen tilbyr, er en viktig del av velferden for elever og studenter, og en god investering både for den enkelte og for samfunnet. Ordningene blir mye brukt blant dem som tar formell utdanning, og det er ingen vesentlige endringer i bruken sammenlignet med situasjonen for 10–20 år siden.

Kjøpekraften i studiestøtten for studenter i høyere utdanning mv. har økt en del i den siste 10-årsperioden. Og i de siste årene har også borteboerstipendiet og utstyrsstipendiet for ungdom i yrkesfaglig videregående opplæring blitt økt utover prisveksten. Lånekassen mener at dette er tiltak som uttrykker at utdanningsstøtteordningene fremdeles spiller en viktig rolle i samfunnet, og er et viktig bidrag til mål 1 om like muligheter til utdanning.

Støtteordningene må hele tiden utvikles. Lånekassen har tatt initiativ til en helhetlig gjennomgang av låne- og stipendordningene, som vil munne ut i en faglig anbefaling til Kunnskapsdepartementet høsten 2025. Vi har også gjennom noen år jobbet mye med å tilrettelegge for en ny, lånebasert ordning for voksne som ønsker kompetansepåfyll i form av kortere utdanningsopplegg ved norske universiteter, høyskoler og fagskoler.

Bakgrunn

I studieåret 2023–2024 fikk 426 300 personer lån og/eller stipend til utdanning fra Lånekassen. 169 400 av disse var ungdom i videregående opplæring, mens 256 900 var studenter ved universiteter, høyskoler og fagskoler, voksne elever i videregående- eller grunnskoleopplæring og folkehøgskoleelever.¹²

Det er et grunnleggende skille mellom utdanningsstøtteordningen for ungdom i videregående opplæring, og utdanningsstøtteordningen for studenter i høyere akademisk eller yrkesfaglig utdanning og voksne i grunnopplæring.

Ordningen for ungdom i videregående opplæring, som i hovedsak er stipendbasert, bygger på at det i utgangspunktet er et foreldreansvar å dekke livsoppholdskostnader for elevene under opplæringen. Den sikter derfor primært mot å bidra til å dekke utdanningskostnader. Med utdanningskostnader menes kostnader til nødvendig utstyr i opplæringen og skolepengekostnader for dem som tar opplæringen ved privatskoler. I tillegg inneholder den borteboerstipendiet, som er en viktig ordning for dem som trenger å flytte ut av foreldrehjemmet for å kunne ta videregående opplæring.

¹² Tall per desember 2024.

For studenter ved universiteter, høyskoler og fagskoler osv. er det annerledes. Det gjelder ikke noe lovbestemt forsørgeransvar for denne gruppen – man betraktes som økonomisk selvstendig under slik utdanning. Finansieringen av bo- og levekostnader tilbys i hovedsak som lån, men innenfor et regelverk som innebærer at en betydelig del av lånet kan omgjøres til stipend ved gjennomføring av utdanningen.

Utviklingen i bruken av støtteordningen for ungdom i videregående opplæring

Når det gjelder ungdom i videregående opplæring, har antallet støttemottakere vært ganske stabilt i den siste 10-årsperioden. Det var riktignok et betydelig fall fra toppunktet i 2014–2015 (170 200 personer) til 2015–2016 (160 800 personer), noe som antas å ha sammenheng med den store omleggingen av ordningen med inntektsavhengig stipend dette året. Men etter bunnpunktet i 2015–2016 har antallet stort sett økt litt år for år, sånn at vi nå er omtrent på samme nivå som i 2014–2015.

Den positive utviklingen mht. deltakelse i og gjennomføring av videregående opplæring for ungdom, kan muligens forklare noe av veksten i de senere årene. Styrkingen av utstyrsstipendet og borteboerstipendet i de siste årene kan også ha påvirket utviklingen – rundt 90 pst. av skoleelevene i videregående opplæring benytter seg av utstyrsstipendordningen per i dag. Ellers vil demografiske utviklingstrekk – størrelsen på fødselskull fra år til år – naturligvis ha mye å si med tanke på antall brukere av ordningene for ungdom i videregående.

Utviklingen i bruken av støtteordningen for studenter i høyere utdanning mv.

I høyere utdanning mv. har antallet støttemottakere økt en god del i løpet av de siste 10 årene. I 2013–2014 var tallet 221 900. Deretter har det vært en forholdsvis jevn økning, frem mot et toppunkt i pandemiperioden på 266 300 personer (studieåret 2021–2022). Blant samtlige registrerte studenter ved norske fagskoler, universiteter og høyskoler bruker om lag sju av ti Lånekassens støtteordning – denne utnyttelsesgraden har ligget stabil i flere år.¹³

I starten av pandemiperioden var det en betydelig satsing på midlertidig etablering av flere studieplasser, for å motvirke arbeidsledighet. Og dette førte, naturlig nok, også til en ekstra stor vekst i antallet støttemottakere i høyere utdanning i denne perioden. Siden det midlertidige, pandemirelaterte tiltaket med finansiering av ekstra studieplasser nå er faset ut, er det ikke overraskende at antallet støttemottakere i dag ligger på et noe lavere nivå enn i 2021–2022.

¹³ [Student i alle aldre?](#)

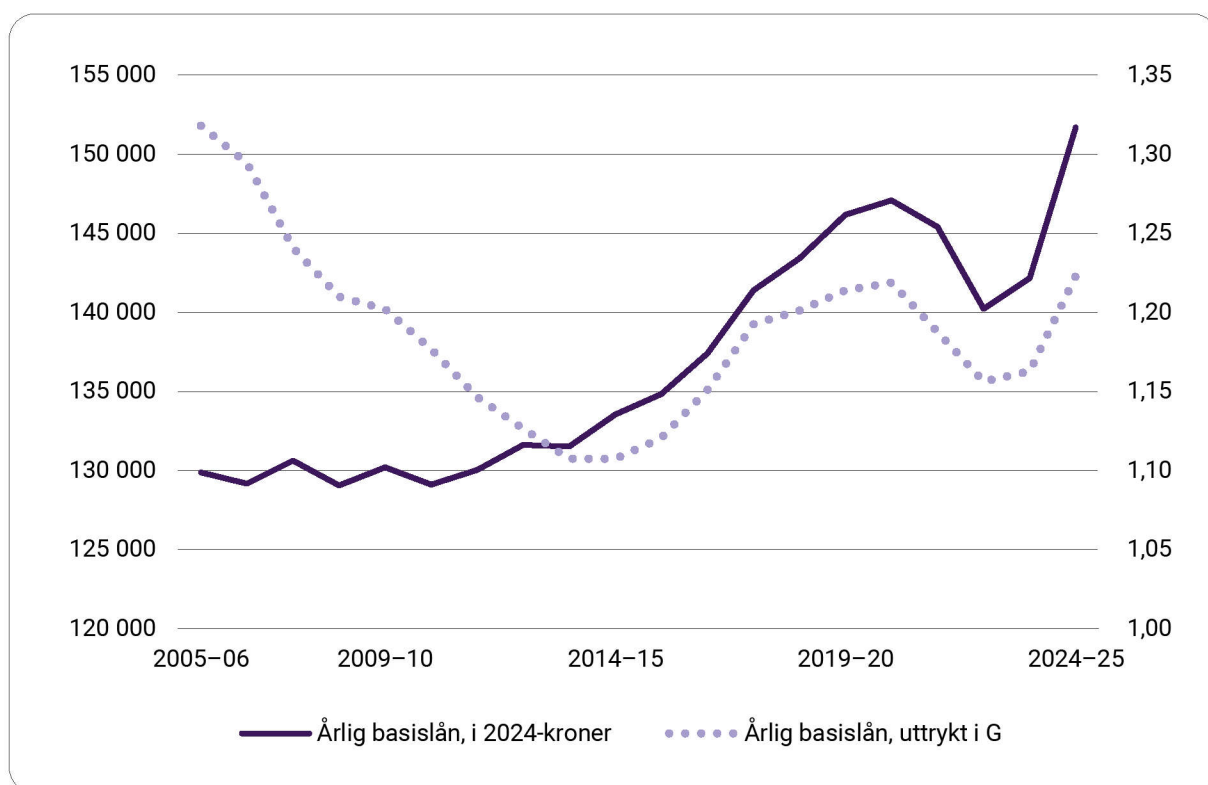
3.3.1.1 Styringsparameter 1.1: Treffsikker finansiering av utdanningskostnader og livsopphold

Studentøkonomi

Basislånet, hvor inntil 40 prosent kan slettes på bakgrunn av studieprogresjon, er den klart viktigste ytelsen i støttesystemet for personer i høyere akademisk og yrkesfaglig utdanning, voksne i grunnopplæring mv. Den er allmenn, og utgjør en vesentlig del av studentøkonomien.

Grafen nedenfor viser hvordan nivået på basislånet har utviklet seg over tid, både målt opp mot prisutviklingen og lønnsutviklingen i samfunnet. Dette er spesielt interessant, i lys av uvanlig høy prisvekst de siste årene.

Figur 2 Utvikling i nivået på det årlige basislånet for fulltidsstudenter i den siste 20-årsperioden, uttrykt i faste 2024-kroner (prisutviklingsperspektivet) og i G (folketrygdens grunnbeløp, lønnsutviklingsperspektivet).

Som det fremgår av den heltrukne kurven, har kjøpekraften i basislånet økt en god del i løpet av 20-årsperioden. Realøkningen skyldes for en stor del opptrappingen til 11 måneders studiestøtte i perioden 2017–2020, men også de store satsingene på området i de siste par årene.

I 2022 og 2023 var det mye høyere prisvekst enn normalt, og det er årsaken til at kurven går nedover i denne perioden. Men den ekstraordinære økningen i basislånet både i studieåret 2023–2024 og 2024–2025 har mer enn veid opp for den uvanlig høye prisveksten, sånn at det reelle støttenivået (iht. konsumprisindeksen, KPI) ligger på rekordhøyt nivå i 2024–2025. Det er vedtatt at basislånet skal økes med ytterligere 10 prosent i studieåret 2025–2026, slik at det også da ligger an til en betydelig realvekst i studiestøtten.

Målt opp mot lønnsutviklingen, som er utgangspunktet for reguleringen av grunnbeløpet i folketrygden (G), er det på det rene at nivået på basislånet ligger lavere i dag enn for 20 år siden. Men som vi kan se av den stiplede kurven over, har utviklingen iht. G siden studieåret 2013–2014 gått i noenlunde samme retning som utviklingen iht. KPI. Det har sammenheng med at man i denne 10-årsperioden stort sett har oppregulert studiestøtten mer enn det prisutviklingen tilsa.

De fleste studentene jobber ved siden av studiene, særlig om sommeren bidrar studentene mye i arbeidslivet. Dette har Lånekassen sett nærmere på i en analyse av arbeid ved siden av studiene.¹⁴ Det er bra for samfunnet at studenter jobber litt ved siden av studiene – og også for den enkeltes økonomi underveis og fremtidige karriere kan det være gunstig å kombinere studier med noe arbeid.

I en analyse gjort av Lånekassen i samarbeid med Nav finner vi at det stort sett er en positiv sammenheng mellom jobb *under* studiene og jobb *etter* studiene, særlig for studenter som har hatt en relevant studiejobb. De som har jobbet siste studieår, ser ut til å komme lettere i jobb etter studiene. De har høyere sannsynlighet for å være i heltidsjobb, både 6 og 18 måneder, etter studiene. Det er likevel forskjell etter utdanningsnivå. Arbeidserfaring fra studiene ser for eksempel ut til å ha relativt mest å si for dem som ikke har fullført noen grad. For masterstudenter er det imidlertid mindre forskjeller i senere jobbutfall mellom de som har jobbet eller ikke siste studieår.¹⁵

Kapasiteten til å ha lønnet arbeid parallelt med fulltidsstudier vil naturligvis variere mye fra person til person. Nedenfor følger en tabell som viser gjennomsnittlig arbeidsinntekt blant borteboende fulltidsstudenter under 26 år med støtte fra Lånekassen, og gjennomsnittlig studiepoengproduksjon i samme gruppe i 2023.¹⁶

¹⁴ [Studenter og arbeid](#)

¹⁵ [Lønner det seg å jobbe ved siden av studiene? | Arbeid og velferd](#)

¹⁶ Tabellen omfatter borteboende studenter født i 1998 eller senere, som mottok støtte til heltidsutdanning ved norske universiteter, høyskoler og fagskoler både våren og høsten 2023. Det er person- og kapitalinntekt (består for det aller meste av brutto arbeidsinntekt) i 2023 og gjennomsnittlig antall avlagte studiepoeng i samme år som vises i tabellen.

Tabell 3 Inntektsfordeling og gjennomsnittlig studiepoengproduksjon i 2023 blant støttemottakere under 26 år.

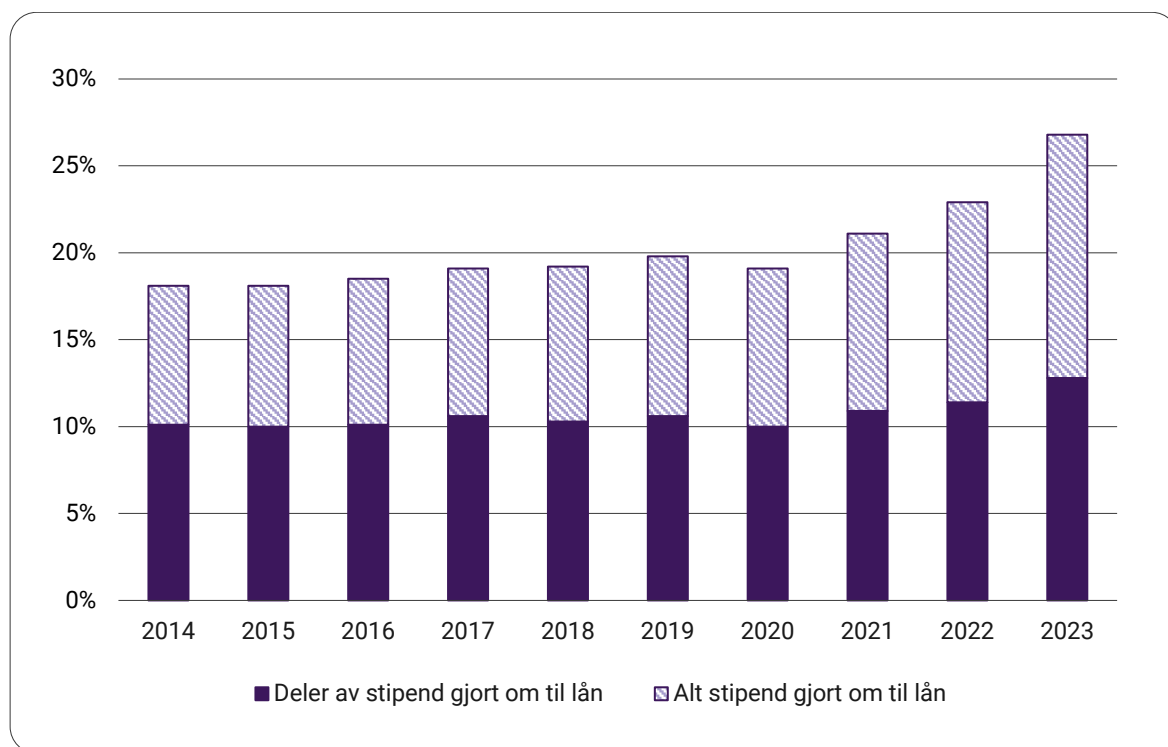
Inntektsintervall	Antall	Andel	Avlagte studiepoeng
0 – 25 000 kroner	9 544	11,8 %	54,6
25 000 – 50 000 kroner	7 762	9,6 %	56,8
50 000 – 75 000 kroner	10 743	13,2 %	57,5
75 000 – 100 000 kroner	10 875	13,4 %	57,8
100 000 – 150 000 kroner	18 087	22,3 %	57,4
150 000 – 200 000 kroner	11 857	14,6 %	57,2
200 000 – 250 000 kroner	6 370	7,8 %	56,7
250 000 – 300 000 kroner	2 731	3,4 %	55,3
300 000 kroner eller mer	3 187	3,9 %	53,3
Totalt	81 156	100,0 %	56,8

Tabellen viser resultater i noenlunde samme mønster som vi tidligere har presentert i årsrapportene for 2022 og 2023. Gruppen som tjener over 200 000 kroner, som per i dag omtrentlig er det beløpet hvor stipendavkortningen pga. behovsprøvingen starter, har blitt noe større nå. Denne tabellen har imidlertid alltid være presentert i nominelle kroner. Det er dermed en del av forklaringen på at det i dag er høyere andel med inntekt over 200 000 kroner enn det var i tilsvarende tabell i årsrapporten for 2022 (15,1 prosent nå, mot 11,0 prosent i 2022-rapporten).

Vi observerer at den gjennomsnittlige studiepoengproduksjonen er forholdsvis jevn i de ulike inntektsintervallene. Den er lavest i den laveste og i de høyeste inntektsintervallene. Vi har ikke sett nærmere på hva som kan være årsak til dette. Den lavere studiepoengproduksjonen blant dem som tjener mest, kan skyldes at noen i denne gruppen prioriterer lønnsarbeid fremfor studier. Men forskjellen i studiepoengproduksjon mellom de ulike inntektsintervallene er ikke veldig stor, så fremfor alt kan tallene indikere at mange studenter stort sett klarer å kombinere studier og lønnsarbeid på en god måte.

Studenter som får basislån, kan få opptil 40 prosent av basislånet gjort om til stipend. Ett av vilkårene for å få lån omgjort til stipend, er at man ikke har hatt inntekt eller formue over fastsatte beløpsgrenser – stipendet blir behovsprøvd mot inntekt og formue. Stipendet blir gradvis redusert ut fra hvor høy inntekten eller formuen har vært, som innebærer at noen vil få redusert retten til stipend, mens andre ikke vil få stipend i det hele tatt. I tillegg blir også stipend til studenter med nedsatt funksjonsevne, barnestipend og flyktningstipend behovsprøvd mot inntekt og formue.

Figur 3 Andel studenter som får behovsprøvd stipend omgjort til lån etter inntekt og formue.

I 2023, det siste året Lånekassen har inntektsopplysninger fra, fikk 26,8 prosent av studentene redusert stipend eller hadde ikke lenger rett på noe behovsprøvd stipend fordi de hadde inntekt eller formue over beløpsgrensene. Litt over halvparten av disse hadde ikke lenger rett på behovsprøvd stipend på grunn av inntekt eller formue over grensene, mens resten fikk redusert stipend. Tallene gjelder for alle Lånekassens støttemottakere, som fikk behovsprøvd stipender.

Andelen som får redusert rett til stipend har gått opp de siste ti årene. Årsakene til økningen som vi ser, er trolig sammensatte. En av forklaringene kan være at studentene generelt jobber mer enn tidligere.¹⁷ En annen forklaring kan være sammensetningen av studenter, eldre studenter har for eksempel gjennomsnittlig høyere inntekt enn yngre. Eller at grensene for inntekt og formue ikke har holdt tritt med den faktiske lønnsutviklingen. Vi har ikke gjort nærmere analyser av disse årsakene. Lånekassen vil komme med flere analyser rundt behovsprøving i løpet av 2025.

Studenter med nedsatt funksjonsevne

Bruken av tilleggsstipendordningen for personer med nedsatt funksjonsevne, har økt mye siden ordningen ble etablert i 2011–2012.

¹⁷ Studiebarometeret 2022: [studiebarometeret-2022_hovedtendenser_2-2023.pdf](#)

Tabell 4 Tilleggsstipend ved nedsatt funksjonsevne. Antall mottakere, andelen disse utgjør av samtlige del 3-støttetottakere, samt utgifter til ordningen.

Årstall	Antall	Andel	Utgifter (mill. kroner)
2011–2012	500	0,2 %	15
2014–2015	2 600	1,1 %	75
2017–2018	6 400	2,6 %	211
2020–2021	9 400	3,5 %	346
2023–2024	14 100	5,5 %	590

Den gjennomsnittlige årlige veksten i antall mottakere av stipendet har fra 2014–2015 til 2023–2024 vært på 21 prosent. Vi antar at den store veksten delvis skyldes at ordningen gradvis har blitt mer kjent blant studentene.

Danmark har en lignende, men mer generøs ordning for dem som kvalifiserer, som kalles *handicaptillæg*.¹⁸ Den ble introdusert allerede i 2004. I 2013 var det 5 300 danske studenter som fikk denne stipendytelsen, og i 2022 var tallet 13 700. Det gir helt klart en lavere gjennomsnittlig årlig veksttakt (11 prosent) enn vi har hatt i Norge i siste 9-årsperiode, men begge land må kunne sies å ha opplevd markant vekst i bruken av sine tilleggsordninger for studenter med nedsatt funksjonsevne.

I 2022 ble det gjennomført en kontroll av 1 255 mottakere av ordningen, for å undersøke om de oppfylte vilkåret om å ikke ha arbeidsinntekt ved siden av utdanningen. Alle kunder som hadde fått tildelt tilleggsstipend i studieåret 2020–2021, ble innledningsvis sjekket mot deres inntektsopplysninger i A-ordningen. A-ordningen er et register som drives av Skatteetaten. Dersom oppslaget mot A-ordningen viste at kunden hadde hatt arbeidsinntekt over et gitt beløp per semester, ble kontrollen gjennomført. Kontrollen viste at om lag 38 prosent av de kontrollerte hadde hatt arbeidsinntekt som ikke var forenlig med kravene til stipendet. Ut ifra dette har vi vurdert at det er behov for videre tiltak for å redusere risikoen knyttet til at stipendet tilfaller kunder som ikke har rett til det. Lånekassen skal derfor i 2025 utvikle systemstøtte for løpende kontroll av tildelingen av dette stipendet. Det betyr at mottakere av stipendet vil kontrolleres for om de samtidig har arbeidsinntekt, noe som det er et vilkår at de ikke skal ha i kombinasjon med stipendet. Kontrollen skal etter planen igangsettes høsten 2025.

Studiegjeld etter avsluttet utdanning

Gjennomsnittsgjelden etter avsluttet høyere utdanning har økt de siste ti årene.¹⁹ Det er flere forklaringer på det. I perioden 2017–2020 ble studiestøtten til fulltidsstudenter gradvis utvidet fra ti til elleve måneder per studieår, og det har kommet flere nye ordninger i Lånekassen, som

¹⁸ Uddannelses- og Forskningsstyrelsen i Danmark, [Satser for handicaptillæg i SU](#).

¹⁹ Vi regner her utdanningen som avsluttet når kunden ikke lenger får støtte til fulltidsutdanning fra Lånekassen.

tilleggs lån til studenter over 30 år og ekstraordinære lån i sammenheng med koronapandemien. Dette har gitt flere muligheter til å få mer i studiestøtte, men har også ført til at gjelden øker.

Innføringen av et gradspremieringselement i høyere utdanning fra studieåret 2019–2020, hvor en del av omgjøringen av lån til stipend forbeholdes dem som fullfører grader, kan også forklare noe av økningen siden 2020. Og som vist over, trekker også de siste års utvikling når det gjelder behovsprøvingen av stipend i retning av et økende gjeldsnivå.

Målt i 2024-kroner har det gjennomsnittlige gjeldsnivået ved avsluttet høyere utdanning økt fra 391 000 kroner i 2015 til 457 000 kroner i 2024.

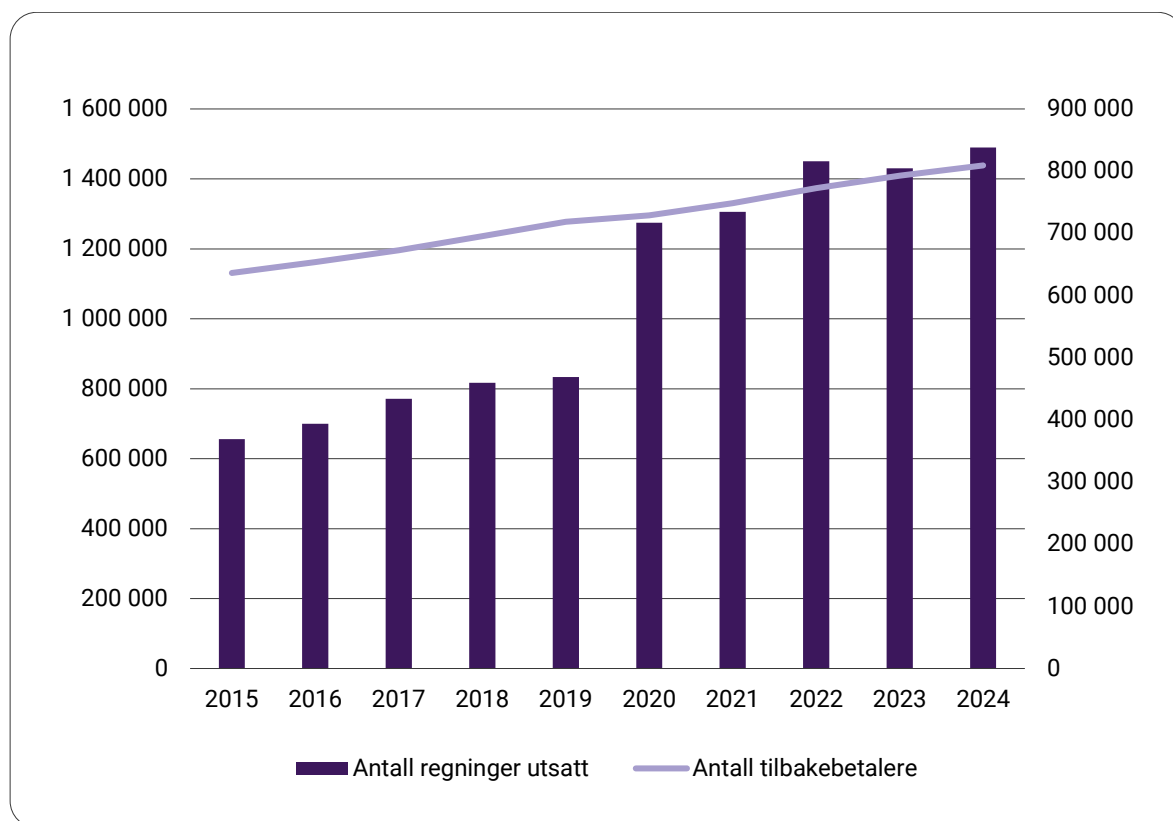
Figur 4 Figuren viser gjennomsnittsgjeld etter fullført høyere utdanning i 2024-kroner, siste ti år.

Betalingsutsettelse

Alle som betaler på studielånet, kan utsette regningene 36 ganger uten å måtte oppgi grunn. Under pandemien ble ordningen med betalingsutsettelse utvidet, og kundene kunne utsette regningene uten å bruke av den ordinære kvoten. Denne særskilte ordningen ble avsluttet 1. januar 2023. Med utvidelsen av ordningen har bruken økt. I 2019, det siste året før pandemien, utsatte Lånekassens kunder 833 000 regninger, i 2020 og 2021 ble det utsatt 1,3 millioner regninger og i 2022 og 2023 valgte kundene å utsette 1,4 millioner regninger hvert år. I 2024 er det nær 1,5 mill. regninger som er utsatt. Vi ser at også antall kunder som utsetter har økt, fra 18 prosent av tilbakebetalerne i 2019 til 26 prosent i 2024. Det er grunn til å tro at økte renter og dyrtid er noe av forklaringen på at flere velger å utsette regningene sine, i tillegg til at kjennskapen til ordningen trolig har økt.

Figur 5 Figuren viser antall tilbakebetalere og antall utsatte regninger, siste ti år.

3.3.1.2 Styringsparameter 1.2: Tilrettelegge for samfunnets nåværende og fremtidige kompetanseutvikling

Gjennomgang av regelverket for støtte til elever og studenter

Et av Lånekassens hovedformål er å bidra til at samfunnet har tilgang på nødvendig kompetanse. Risikoen for og konsekvensene av mangel på nok og riktig kompetanse er beskrevet i flere stortingsmeldinger de senere år, senest i perspektivmeldingen²⁰ som ble lagt fram i august 2024. Norge står i fare for å mangle mye arbeidskraft i ganske nær framtid. Samtidig har vi et stort potensial for å tilføre samfunnet mer arbeidskraft.

For Lånekassen er det mest nærliggende å bidra med virkemidler til perspektivmeldingens retningsvalg om tidligere gjennomføring av utdanning. Regneeksempler i meldingen viser et potensial for å øke antallet årsverk med om lag 15 000 og framtidig budsjettmessig handlingsrom med 7,5 mrd. Kroner dersom alle studenter fullfører utdanningen 6 måneder tidligere enn i dag.

I denne meldingen heter det:

Studentene i Norge er blant de eldste i OECD, og om lag halvparten av nye studenter er 21 år eller eldre. [...] Mange studenter bruker også lang tid på å fullføre studiene, og bare

²⁰ Meld. St. 31 (2023–2024)

om lag halvparten av de som påbegynner en bachelor- eller masterutdanning fullfører innen normert tid.²¹

Dette gjelder studenter generelt, det vil si at også personer som ikke får lån og stipend fra Lånekassen er omfattet her. Ifølge *Education at a Glance 2022* delte Norge 5. plassen med USA i en undersøkelse blant 24 OECD-land om fullføring av bachelorgrader på normert tid.²²

Årsakene til at norske studenter starter relativt sent og bruker lang tid på å gjennomføre utdanningen, er sammensatte. Lånekassen kan imidlertid være med og påvirke studentenes adferd gjennom økonomiske insentiver for å starte utdanningen tidligere og gjennomføre den raskere. Vi har per i dag ingen insentiver for å starte i høyere utdanning så raskt som mulig etter gjennomført videregående opplæring.

Lånekassen gir den samme basisstøtten og den samme stipendandelen til alle studenter, uavhengig av om de er 19 år eller 28 år når de starter på utdanningen. Dagens støtteordning premierer gjennomføring av utdanning ved at lån gjøres om til stipend for gjennomførte studiepoeng og grader, men skiller ikke i stipendieringen mellom fulltidsstudenter som gjennomfører på normert tid og studenter som bruker lengre tid. En student som får støtte fra Lånekassen i fem år for å gjennomføre en 5-årig mastergrad (300 studiepoeng), mottar like mye i stipend som en student som får støtte i åtte år fra Lånekassen for å ta den samme utdanningen på deltid. Samfunnsøkonomisk er det imidlertid en vesentlig forskjell på om studenter gjennomfører på normert tid på fulltid eller ikke.

Lånekassen startet derfor høsten 2023 et arbeid med en gjennomgang av støtteordningene til elever og studenter under utdanning. Et av hovedformålene er å vurdere hvordan studiestøtteordningene kan bidra til at flere enn i dag gjennomfører sin utdanning tidligere og raskere, uten at hensynet til like muligheter for utdanning blir svekket.

Lånekassen vil i dette arbeidet utrede og vurdere om endringer i de ulike mekanismene i støtteordningene kan bidra til tidligere oppstart og/eller raskere gjennomføring. Dette vil inkludere vurderinger rundt i hvilken grad støttenivå, varighet (samlet støtteramme) og fordeling av støtten mellom lån og stipend potensielt kan justeres, med sikte på økt måloppnåelse på de prioriterte områdene. Lånekassens faglige anbefaling til Kunnskapsdepartementet skal i tråd med tildelingsbrevet legges fram høsten 2025.

²¹ Meld. St. 31 (2023–2024), side 70.

²² *Education at a Glance 2022* (OECD), side 214 (Table B5.1. Completion rates of full-time students, by level of education, timeframe).

3.3.1.3 Styringsparameter 1.3 Tilgang til relevant finansiering ut ifra den enkeltes kompetansebehov

Kompetanselånet

Støtteordningene gjennom Lånekassen er et viktig kunnskapspolitisk virkemiddel som bidrar til at alle har mulighet til å ta utdanning og at samfunnet har tilgang på nødvendig kompetanse. De eksisterende støtteordningene har imidlertid tradisjonelt vært tilpasset elever og førstegangsstudenter, og i mindre grad til voksne i arbeidslivet som trenger påfyll av kompetanse. For samfunnets omstillingsevne er det viktig at det finnes gode ordninger for å finansiere kompetanseutvikling for de arbeidstakerne som ikke får finansiert dette av arbeidsgiver.

Høsten 2020 ble det introdusert en ny tilleggslåneordning, hvor personer over 30 år i universitets-, høyskole- og fagskoleutdanning fikk mulighet til å låne opptil 100 000 kroner ekstra per år, i tillegg til ordinært basislån, i inntil to år med heltidsutdanning. Hovedhensikten med dette tiltaket var å bedre finansieringsmulighetene for voksne som ønsker å styrke sin posisjon på arbeidsmarkedet gjennom mer formell kompetanse. I dag benytter 64 pst. av dem som har mulighet til å få dette tilleggslånet – 22 000 personer – seg av ordningen.

Parallelt med forberedelsen av denne tilleggslåneordningen utredet Lånekassen, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet, hvordan støtteordningene gjennom Lånekassen kan bli enda mer relevante for voksne arbeidstakere som har behov for kompetanseheving gjennom kortere og arbeidsrelaterte kurs eller utdanninger. Utredningen av en ny fleksibel låneordning for voksne, løsrevet fra dagens tradisjonelle utdanningsstøtteordning, ble avsluttet i 2021. Utviklingen av en modul for det nye kompetanselånet i Lånekassens IT-system har vært et stort prosjekt og Lånekassens hovedprioritering i flere år. Prosjektet er gjennomført innenfor en kostnadsramme på om lag 80 mill. kroner og er klargjort til å kunne åpnes i 2025.

Ordningen med kompetanselån er planlagt lansert i 2025. Ordningen er rettet mot finansiering av korte og fleksible utdanninger som kan kombineres med jobb. Nivået på støtten blir beregnet på grunnlag av omfanget av planlagt utdanning målt i studiepoeng, uten hensyn til hvor lang tid utdanningsopplegget strekker seg over. Kompetanselånet skal kunne erstatte tapt inntekt i en periode der arbeidstakeren kan ha behov for redusert stilling, ev. ulønnet permisjon, for å ta utdanning. Støttebeløpet er derfor høyere enn i den ordinære støtteordningen.

Selv om formålet med kompetanselånet er å kompensere for reduksjon i inntekt, er lånet tilgjengelig for alle uavhengig av søkers økonomi. Rammen for kompetanselånet er ment å være tilstrekkelig for å dekke livsopphold for de aller fleste som har behov for å finansiere korte og arbeidsrelaterte utdanninger, og slik være et nytt og viktig supplerende tiltak for å sikre relevant finansiering av den enkeltes kompetansebehov. Lånekassen vil innhente statistikk om blant annet hvem som bruker ordningen, gjennomføring av utdanning det gis støtte til og tilbakebetaling av lånet. På bakgrunn av dette vil Lånekassen rapportere kvartalsvis til departementet.

3.3.2 Mål 2: En enklere hverdag for alle i utdanning og alle med utdanningslån

Målet ivaretar det siste formålet i formålsparagrafen i utdanningsstøtteloven, om «at utdanningen skjer under tilfredsstillende arbeidsforhold, slik at studiearbeidet kan bli effektivt». Formuleringen «En enklere hverdag» reflekterer brukervennlighet og effektivitet, og sammenfaller med hovedmålet i regjeringens digitaliseringsstrategi, omformulert til Lånekassens målgrupper.

Målet dekker overordnede målsettinger i Kunnskapsdepartementets mål bilde i Prop. 1 S (2023–2024). Målet er formulert slik at det favner alle som tar utdanning, og ikke bare de som identifiserer seg som elever og studenter. Ved å bruke begrepet «alle» inkluderer man både elever og studenter, men også voksne, deltidsstudenter i arbeid og tilbakebetalere.

3.3.2.1 Styringsparameter 2.1: Helhetlige, raske og enkle tjenester, og profesjonell og effektiv saksbehandling

For å svare ut mål oppnåelse på styringsparameteren helhetlige, raske og enkle tjenester, og profesjonell og effektiv saksbehandling, har vi valgt å omtale behandlingstid, automatiseringsgrad og brukertilfredshet.

Total behandlingstid

Behandlingstid måles for saksområder med oppgaver som behandles manuelt. Målingen omfatter ikke sakstyper med 100 prosent helmaskinell behandling. Vi måler en kombinasjon av utvalgte saker²³ og henvendelser²⁴, da begge områdene har manuelle oppgaver.

Tabell 5 Total behandlingstid i 2024 sammenlignet med 2023, 2022, 2021 og 2020.

	2024	2023	2022	2021	2020
Total behandlingstid	11 dager	11 dager	12 dager	10 dager	12 dager
Totalt antall saker	1,38 mill.	1,32 mill.	1,32 mill.	1,27 mill.	1,34 mill.
Antall saker manuelt behandlet	483 000	462 000	460 000	436 000	483 000

I 2024 var gjennomsnittlig behandlingstid for hele året for alle søknader om studiestøtte på 5,2 dager. Søknadene som ble behandlet manuelt, hadde gjennomsnittlig behandlingstid på 17 dager. Dette er en forbedring sammenlignet med fjoråret, og resultatet av en tydelig prioritering. Søknader om lån og stipend, og alle henvendelser om endringer og innsending av dokumentasjon som grunnlag for riktige vedtak, har høyeste prioritet for å sørge for at flest mulig studenter har penger til livsopphold ved studiestart. Det betyr imidlertid at andre typer søknader og

²³ Sakstypene som er inkludert i måling av total behandlingstid er ST01 (tildeling av støtte), ST06 (betalingsutsettelse), ST07 (sletting av renter), ST11 (Søknad om fastrente), ST12 (Avbrutt fastrente), ST24c (permanent overføring til SI), ST27 (Ettergivelse) og ST30 (kontroll). Behandlingstid for saker er målt som antall dager saken har status «Åpen».

²⁴ Henvendelsestyper inkludert i måling av total behandlingstid er e-henvendelser og øvrige skriftlige henvendelser.

henvendelser får lavere prioritet. Dette gjelder særlig søknader om sletting av renter som dermed fikk lengre behandlingstid i 2024 – i snitt 37 dager mot 24 dager året før.

Også henvendelser til førstelinjen har hatt lengre behandlingstid i året som gikk. Samlet sett, for alle søknader og skriftlige henvendelser, ligger gjennomsnittlig behandlingstid like over 11 dager, dvs. på nivå med fjoråret slik det framgår av tabellen ovenfor. Som tabellen viser er det også behandlet flere søknader og henvendelser enn året før. Likevel endte året med flere ubehandlede oppgaver som restanse enn det som var situasjonen ved inngangen til året. Årsaken er at det kom inn flere søknader og henvendelser enn året før – en økning på 5 prosent totalt. For oppgaver som må behandles manuelt var økningen på 7 prosent. Det har vært en økning i søknader om tildeling av støtte – blant annet ser vi en økning i søknader fra ukrainere i Norge. De siste årene har vi også hatt en økning av søknader fra kunder i tilbakebetalingsfasen om betalingsutsettelse og sletting av renter. Dette tilskriver vi den økonomiske situasjonen i samfunnet generelt med høyere renter og økte priser. Søknader om ettergivelse av gjeld har også økt de siste par-tre årene.

Det er viktig med gode prognoser, behandlingsklare søknader og spredning i inntøkt for å ha en effektiv saksbehandling. Prognoser er avgjørende for å planlegge og dimensjonere kapasiteten gjennom året. Lånekassen har nå utviklet en helt ny prognosemodell som tas i bruk fra 2025. Det forventes at prognosemodellen vil gi bedre grunnlag for produksjonsstyringen, og bidra til å identifisere problemområder med sikte på å sette inn tiltak.

Saksbehandlingsavdelingen har mange erfarne medarbeidere og jobber samtidig målrettet med rekruttering og opplæring, for å sikre riktige vedtak innenfor akseptable behandlingstider. Det legges vekt på effektiv opplæring i forkant av hvert studieår. Saksbehandlernes kompetanse og praksisnære innsikt er også viktig i Lånekassens utvikling og kunnskapsarbeid.

Dersom økningen i oppgaver som må behandles manuelt fortsetter i samme takt kan det imidlertid bli krevende å forbedre behandlingstiden uten mer kapasitet til manuell saksbehandling.

Automatiseringsgrad

En stor andel av Lånekassens søknader behandles helmaskinelt, noe som innebærer at søknaden ikke er innom en saksbehandler. Gjennom å utveksle data med andre virksomheter innhenter vi opplysninger til behandling av søknaden, uten at kunden må levere inn dokumentasjon. Lånekassen henter opplysninger elektronisk fra blant annet Skatteetaten, lærestedene, Vigo, FS (studieadministrativt system som benyttes av læresteder) og Nav.

Helmaskinell behandling av en større andel saker er vesentlig bidrag for å holde behandlingstiden på et akseptabelt nivå. Her viser vi resultatet for total automatiseringsgrad, inkludert sakstyper

som er helmaskinelle²⁵. Alle sakstyper i Modulis er inkludert, men ikke henvendelser, og det er tall for inntøkt som er lagt til grunn for beregning av automatiseringsgrad.

Tabell 6 Automatiseringsgrad for alle sakstyper i årene 2020 til 2024.

	2024	2023	2022	2021	2020
Automatiseringsgrad	87 %	87 %	87 %	87 %	87 %
Volum totalt alle sakstyper	1,96 mill.	1,97 mill.	1,96 mill.	1,90 mill.	1,85 mill.
Manuelt volum sakstyper	249 000	250 000	259 000	255 000	247 000

Under pandemien (2020/2021) gjorde automatiseringsgraden et lite hopp. Hovedårsaken var ordningen med ekstra betalingsutsettelse som hadde svært høy automatiseringsgrad og kunne behandles helmaskinelt, samtidig som færre kunder da søkte om sletting av renter som i større grad må behandles manuelt. Resultatet ble en økning i total automatiseringsgrad med ett prosentpoeng til 87 prosent. I og med at ordningen med ekstra betalingsutsettelse ble videreført gjennom hele 2022, holdt andelen saker som kunne behandles helmaskinelt seg på 87 prosent. Også i 2023 bidro betalingsutsettelse med meget høy automatiseringsgrad – til tross for en feilsituasjon i første kvartal. Dette ble imidlertid utlignet gjennom året med en større andel helmaskinell behandling enn året før for søknader om støtte, og samlet holdt dermed automatiseringsgraden seg på 87 prosent.

2024 viser stabilt høy automatiseringsgrad på 87 prosent samlet sett, og igjen er det området betalingsutsettelse som bidrar med hele 96 prosent helmaskinell behandling. Andelen helmaskinell behandling for søknader om studiestøtte ble 72,1 prosent, dvs. et halvt prosentpoeng lavere enn året før. En viktig årsak var en feilsituasjon i første kvartal på dette området som gjorde at en større andel av sakene måtte behandles manuelt. I tillegg opplever vi økt antall søknader fra ukrainske statsborgere som må behandles manuelt. For 2025 forventer vi imidlertid å være tilbake omtrent på 2023-nivå.

Også søknader om sletting av renter hadde en reduksjon i andel helmaskinelle saker i 2024 på om lag 3 prosentpoeng. Dette skyldes delvis en endring i grensesnittet mot Nav mht. datafangst for søkere som er arbeidsledige, og det ser ut til at dette vil påvirke automatiseringsgraden noe også i første del av 2025. Samtidig ser vi at lang behandlingstid for søknader om sletting av renter, slik vi har hatt store deler av 2024, medfører en skriftlig henvendelse fra en del kunder – noe som innebærer at søknaden deres må behandles manuelt. Fra siste kvartal i fjor har vi imidlertid styrket kapasiteten på tilbakebetalingsområdet, og vi håper dermed å kunne redusere behandlingstiden for søknader om sletting av renter i 2025. Det vil forhåpentligvis øke automatiseringsgraden litt igjen på dette området.

²⁵ Eksamensomgjøring, valutajustering og innfrielse av lån er eksempler på 100% helautomatiske sakstyper.

Med så høy andel helmaskinell behandling totalt er det krevende å øke automatiseringsgraden. Større endringer i funksjonalitet f.eks. i søknadsdialogen ville kunne bidra til økt automatisering, men mulighetene for vesentlige endringer ligger noe fram i tid på grunn av teknisk etterslep. Forenklinger i regelverket ville også kunne gi økt automatiseringsgrad. Erfaringene er imidlertid at det snarere innføres tilpasninger og unntak i ordninger som i utgangspunktet er laget for masseforvaltning. Dette øker gradvis kompleksiteten i regelverket og medfører flere henvendelser fra kunder og mer manuell saksbehandling, og utfordrer dermed automatiseringsgraden. Lånekassen arbeider kontinuerlig med mindre justeringer som bidrar til å holde automatiseringsgraden på dagens høye nivå og muligens øke den noe. I løpet av 2024 utviklet vi et nytt grensesnitt mot IMDI for å hente inn opplysninger om introduksjonsprogrammet for å forenkle behandlingen av flyktningstipend for både kundene og Lånekassen. Dette tiltaket forventes å redusere det manuelle arbeidet med slike saker i 2025. Samtidig pågår en større gjennomgang av ordningene på tildelingsområdet hvor det også er naturlig å vurdere justeringer som kan bidra til økt andel maskinell behandling.

Brukertilfredshet

Resultatet fra innbyggerundersøkelsen som Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) gjennomførte i 2024²⁶, viser at tilfredsheten hos Lånekassens kunder med de digitale kundetjenestene er på et tilfredsstillende nivå. For å opprettholde den gode kvaliteten er Lånekassen avhengig av å kontinuerlig jobbe med forvaltning og videreutvikling av tjenestene.

I 2024 har hovedoppgaven vært arbeid med kompetanselånet. I tillegg har vi prioritert endringer i forbindelse med VGO-reformen, både innhold og utvikling. Vi har startet jobben med å flytte studiesøknadene over på ny, moderne plattform. Dette er en sikrere og mer stabil løsning og gir også muligheter for å forbedre brukergrensesnittet.

I 2025 er ambisjonen å bli mer datadrevet i alt vi gjør i kundeløsningene. Vi skal etablere flere måleverktøy og sette måltall både for kundertilfredshet og gjennomføringsgrad. Det vil gi oss bedre mulighet for å måle både kunde verdi og forretningsverdi.

3.3.2.2 Styringsparameter 2.2: Finansiering til studiestart

Styringsparameteren finansiering til studiestart handler om å sikre elever og studenter økonomisk støtte til å dekke livsopphold til rett tid. I tildelingsbrevet for 2024 bes Lånekassen rapportere på andel/antall utbetalinger på gitte måletidspunkt og beskrive tiltak som er gjort for å sikre måloppnåelse.

Lånekassen har valgt å se på hvor mange som har fått utbetalt støtte fra Lånekassen etter forskriften om utdanningsstøtte sin tredje del i denne styringsparameteren. For Lånekassens mange kunder er det ingen felles dato for studiestart. For å kunne vurdere om vi når målsettingen

²⁶ [Innbyggerundersøkelsen 2024 | DFØ](#)

om å levere på «finansiering til studiestart» viser vi derfor til utviklingen i utbetalinger utover høsten, og ser noe nærmere på hvordan situasjonen var per 16. august og 31. august, da mange vil ha studiestart i løpet av denne perioden.

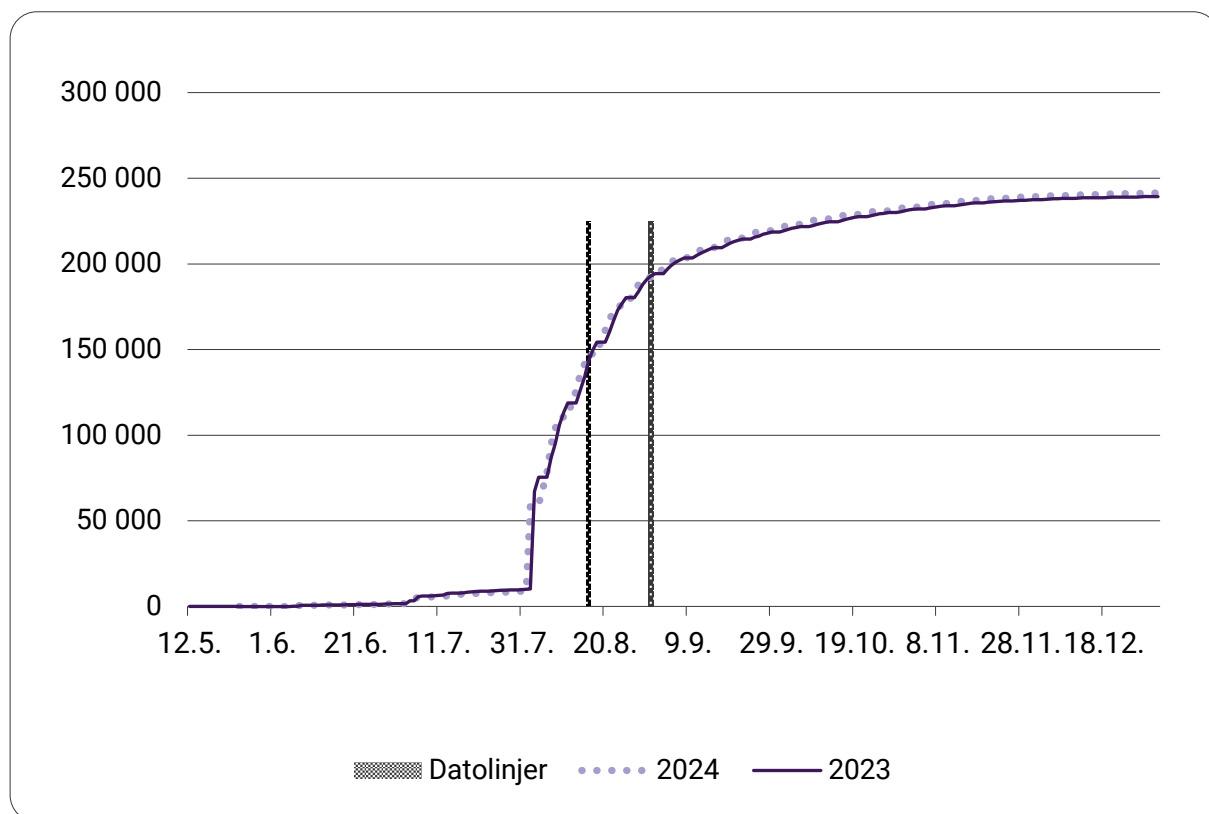
Søknadsprosessen

Søknadsprosessen består av en rekke steg som kundene må igjennom for å få utbetaling. For det første må kundene søke. For det andre må Lånekassen behandle søknaden ferdig og innvilge støtte. For det tredje må kunden signere avtalen. Når avtalen er signert, kan Lånekassen utbetale utdanningsstøtten så lenge vi har mottatt melding om at kunden har møtt («møttmelding») fra lærestedene. Det er dermed mange faktorer som påvirker i hvilken grad Lånekassen kan utbetale utdanningsstøtten til studiestart.

Noe flere får finansiering til studiestart

Vi ser en mindre økning i antall kunder som har fått finansiering til studiestart. I alt fikk 148 000 kunder sin første utbetaling innen 16. august, noe som er 4 000 flere enn på samme tidspunkt i fjor. Resultatet for utbetaling innen 31. august er 192 000 kunder, som tilsvarer en nedgang på 1 000 kunder²⁷.

Figur 6 Antall kunder som fikk utbetalt støtte i perioden 15. juli til og med 31. desember for årene 2023 og 2024.

²⁷ 31. august 2024 var en lørdag, Lånekassen utbetaler ikke støtte i helgene, dette kan dermed være årsaken til at tallet er lavere enn i 2023 hvor 31. august falt på en torsdag

Tabell 7 Antall kunder som har fått utbetalt støtte.

Årstall	Antall kunder innvilget per 31.12	Antall kunder utbetalt per 16.08	Andel kunder utbetalt per 16.08	Antall kunder utbetalt per 31.08	Andel kunder utbetalt per 31.08
2024 ²⁸	246 000	147 000	60 %	192 000	78 %
2023	244 000	143 000	59 %	193 000	79 %
2022	250 000	135 000	54 %	192 000	77 %
2021	251 000	122 000	49 %	193 000	77 %

Tiltak for å bedre måloppnåelsen

Det er i år som tidligere, gjennomført en «Søk tidlig-kampanje» rettet mot eksisterende kunder. Målet med kampanjen er å få flere til å søke om støtte i god tid før studiestart. Dette øker sjansen for at vi får ferdigbehandlet søknaden og at pengene utbetales til studiestart. Kampanjen består av kommunikasjonstiltak i ulike kanaler og e-post som sendes direkte til kundene i løpet av sommeren og høsten. Vi har i år jobbet ekstra med å tilpasse informasjonen vi sender ut, og har utført eksperimenter der vi har sendt ut ulike tekster.

Målgruppene for søk-tidlig-kampanjen utgjør 300 000 studenter på høyere utdanning, hvorav 2 av 3 allerede er under utdanning. 186 000 er elever på videregående. Hovedtiltaket er to utsendelser på e-post og SMS. Selve kampanjen starter i begynnelsen av juni og varer ut juli. Vi har målt effekten ved å bruke kontrollgrupper. Effekten er betydelig rundt utsendelsesdatoer, men også over tid. Det vil si at vi ser at de som har fått påminnelsen om å søke tidlig har generelt søkt tidligere enn kontrollgruppen. Tre ganger flere av de som søker tidlig har fått en utsendelse, innenfor kontrollgruppen søker 10 prosent tidlig, mens det i kampanjegruppen er 30 prosent som søker tidlig. Vi ser også at denne effekten holder seg over tid og det er noenlunde samme effekt de siste tre årene hvor kampanjen har blitt gjennomført.

- På overordnet nivå er kampanjen marginalt mer effektiv for kvinner enn menn
- Kampanjen er mest effektivt for aldersgruppe 20–29.
- Kampanjen er effektivt for Del 3 studenter som går på bachelor og mastergrad. Mens for de som går på lavere utdanningsnivå som f.eks. vgs er det ikke mer effektivt enn kontrollgruppen.
- Kampanjen er mer effektiv for innlandsstudenter enn de i Norden og utlandet.

Også i den manuelle saksbehandlingen er det gjort tiltak for å bidra til at flere får utbetalt penger til studiestart. Eksempelvis har vi prioritert å bemanne med ekstra saksbehandlingskapasitet gjennom sommeren til behandling av søknader fra studenter som skulle studere i utlandet.

²⁸ Kunder som har fått innvilget støtte, men av ulike grunner ikke får utbetalt støtten, fjernes fra datagrunnlaget så snart støtteperioden er over. Dette gjør at tallene for antall kunder kan endre seg noe over tid.

I fjor høst ble det innført ny telefoniordning som innebærer at flere henvendelser svares ut i kundesenteret, og at kunder som trenger kontakt med saksbehandler blir ringt tilbake i et bestemt tidsrom i stedet for at andrelinje bemannes hele dagen. Dette hindrer dobbeltarbeid og frigir mer tid til saksbehandling slik at flere kunder kan få behandlet saken sin og få penger til studiestart.

Vi gjennomfører nå et innsiktsarbeid for å bedre forstå kundenes forventninger og behov knyttet til søknadsprosessen og utbetaling av penger. Dette arbeidet virker ikke inn på årets resultater, men legger grunnen for videreutvikling av tjenestene som på lengre sikt vil kunne gi effekt.

3.4 Oppdrag fra tildelingsbrev

3.4.1 Prioriteringer og oppdrag

3.4.1.1 Oppdrag om utdanningsstøtte til fleksible utdanninger for voksne

Lånekassen har fullført systemutviklingsarbeidet for kompetanselånet i tråd med avtalte føringer. Arbeidet ble startet i november 2021. Etter et avbrudd for å endre innretning etter ønsker fra Kunnskapsdepartementet i februar-april 2022 har arbeidet pågått kontinuerlig.

Lånekassen leverte forslag til forskriftstekst og høringsnotat innen fristen. Lånekassen har også bistått med avklaringer og diskusjoner underveis i departementets forskriftsarbeid.

Løsningen er klar til å lanseres så snart forskriften er vedtatt. Det vil måtte gjennomføres en ny testperiode før lansering. Omfanget av nødvendig testing vil være avhengig av hvilke eventuelle endringer den endelige forskriften vil kreve i det som er utviklet og hvor lenge løsningen ligger ubenyttet før lansering.

3.4.1.2 Oppdrag om tilpasning av utdanningsstøtteordningen til endringer i videregående opplæring som følge av fullføringsreformen

Tilpasninger til reglene om utdanningsstøtteordningen til videregående opplæring som følge av fullføringsreformen har vært en del av oppdraget om å utarbeide høringsnotater og forskriftsutkast til endringer av tildelingsforskriften for 2025–2026 og tilbakebetalingsforskriften for 2025. Sentralt i dette er presisering av at deltakelse i modulstrukturert opplæring er å anse som fulltidsutdanning, samt hvordan omgjøring skal ivaretas for denne gruppen. I tillegg er det foreslått endringer for å ivareta hvordan fulltidsstøtte beregnes for voksne i videregående opplæring. Disse voksne har i læreplanen unntak for visse fag. De skal derfor ha støtte som fulltid, selv om visse fag ikke gjelder for dem.

Lånekassen legger vekt på å levere gjennomarbeidede og gode utkast til høringsnotat og endringsforskrifter til departementet. Vi opplever at vi lykkes godt med det, innenfor de fristene som gjelder. Vi bestreber oss imidlertid hele tiden til å utvikle oss på forskriftsteknikk. Regelverket vi forvalter er komplisert, og det gjør det utfordrende å identifisere alle implikasjoner av en endring, slik at ikke endringer ett sted har en utilsiktet innvirkning på andre deler av regelverket.

Når det gjelder implementering av regelverksendringene i systemløsninger, har den sentrale utfordringen vært å sikre at søkere om støtte til videregående opplæring søker på og behandles etter riktig forskriftsdel etter det nye regelverket. Dette har vært et omfattende arbeid siden det

tidligere skillet mellom ungdomsrett og voksenrett har vært sentralt både i kommunikasjonen til kundene og i systemløsningene.

3.4.1.3 Oppdrag om fullføring

Lånekassen ser helhetlig på fullføring og gjennomføring i en gjennomgang av tildelingsområdet, se nærmere omtale under pkt. 3.4.1.2. Arbeidet vil munne ut i en faglig anbefaling som leveres departementet i november 2025. I arbeidet har vi faglig dialog med bl.a. HK-dir., herunder diskusjon rundt fullføring. Dette er også avklart med Kunnskapsdepartementet.

3.4.1.4 Oppdrag om tiltak for å forebygge og redusere mislighold

Digital dulting

Tiltakene som omtales her, er en videreføring av de differensierte kommunikasjonstiltakene («digital dulting») vi gjennomførte i 2023, men de er justert etter hva vi så virket best i 2023. Alle tiltakene må kunne kalles utprøvende, men ikke alle er «ekte» eksperimenter.

Det var tre hovedgrupper av tiltak. Med unntak av tiltaket i punkt 3, er samtlige tiltak rettet mot førstegangsbetalere:

1. **Forberedelse til første regning.** Dette er en videreføring av det tiltaket som ga størst effekt i et eksperiment i fjor, nemlig å få både en e-post og en SMS rundt ti dager før den første regningen kommer. Siden dette i år ble gjennomført for alle førstegangsbetalere, kan vi ikke kalle det et eksperiment. Vi har ingen kontrollgruppe, og kan derfor bare sammenlikne med tilsvarende gruppe tidligere år, og med hele tilbakebetalergruppen samme år. Vi ser at andelen førstegangsbetalere som får purring, har gått ned, mens andelen i hele tilbakebetalergruppen som får purring, har gått opp.
2. **Dulting av kunder som ikke har betalt første regning.** I eksperimentet utforsket vi i hvilken grad disse ender opp med vedtak om oppsigelse av gjelden. Tiltaket som hadde størst effekt, var utsending av to SMS. Sammenlignet med kontrollgruppa (som ikke fikk noen SMS), var andelen som fikk vedtak om oppsigelse, 5,7 prosentpoeng lavere. Omregnet til prosentvis nedgang betyr dette at tiltaket med utsending av to SMS reduserte antall oppsagte med 19,3 prosent. I gruppa som fikk tilsendt én SMS, ser vi nedgang på 14,2 prosent.
3. **Dulting av kunder som har fått varsel om permanent oppsigelse.** Dette kan heller ikke kalles et ekte eksperiment, siden alle i gruppa fikk samme dultingen. Etter at varsel om permanent oppsigelse var sendt, fikk de to SMS-påminninger med ti dagers mellomrom. Vi oppnådde at en høyere andel enn noen gang før faktisk åpnet brevet de hadde mottatt. Videre ser vi at andelen som ikke responderte etter dultingen, og som dermed ble permanent oppsagt og overført til SI, er lavere i 2024 enn noen år før. 76 prosent ble overført i 2024, mot mellom 80 og 95 prosent i årene før vi startet med dulting.

Om resultatene

Vi har de siste årene sett en betydelig nedgang i andelen som får purring og oppsigelse. Noe av nedgangen er imidlertid «kunstig», da vi hadde koronatiltak i årene 2020, 2021 og 2022 som ga

mulighet for flere utsettelse, noe som i sin tur ga lavere misligholdstall. Nedgangen kan derfor ikke knyttes til tiltakene alene.

Tabell 8 A) Tabellen viser hvor stor andel av nye tilbakebetalingskunder med første forfall 15. februar i sitt respektive år som fikk en purring, varsel om oppsigelse eller vedtak om oppsigelse.

B) Tabellen viser andel purringer o.l. for alle tilbakebetalingskunder for månedene mars, april og mai. Merk at nye tilbakebetalingskunder også inngår i disse tallene.

A)	Andel som fikk ...		
År	Purring	Varsel om oppsigelse	Vedtak om oppsigelse
2019	12,3 %	7,0 %	5,0 %
2020	9,8 %	5,1 %	3,6 %
2021	7,8 %	3,8 %	3,0 %
2022	8,4 %	4,6 %	3,5 %
2023	8,7 %	4,5 %	3,6 %
2024	6,9 %	4,2 %	3,3 %

B)	Andel som fikk ...		
År	Purring (mars)	Varsel om oppsigelse (april)	Vedtak om oppsigelse (mai)
2019	4,5 %	1,8 %	0,9 %
2020	4,2 %	1,5 %	0,6 %
2021	3,1 %	1,0 %	0,5 %
2022	3,4 %	1,3 %	0,6 %
2023	4,0 %	1,6 %	0,7 %
2024	3,6 %	1,4 %	0,6 %

Hvis vi kun ser på purringer, og sammenligner tallene fra 2021 med 2024, så ser vi at for nye tilbakebetalingskunder har andelen gått fra 7,8 prosent til 6,9 prosent. Det er en nedgang på 11 prosent. For alle tilbakebetalere derimot ser vi en økning fra 3,1 prosent til 3,6 prosent. Det er en økning på 16 prosent.

Vi har altså en nedgang i misligholdet, fra et rekordlavt nivå på 7,8 prosent for de som er omfattet av tiltaket, til 6,9 prosent. Mens misligholdet for hele tilbakebetalergruppen totalt, har økt fra 3,1 prosent til 3,6 prosent.

Hvis vi kun ser på endringen fra 2023 til 2024, mistenker vi at nedgangen fra 4,0 til 3,6 for alle tilbakebetalere, i stor grad skyldes de nye tilbakebetalere, siden de inngår i disse tallene med en nedgang fra 8,7 til 6,9 prosent. Omtrent det samme kan vi se utover i purrestrengen. Men nedgangen i andelen som får de mer alvorlige varslene, skyldes nok primært nedgangen i andel kunder som får den første purringen.

I perioden 2019 til 2023 var det en andel på mellom 49 og 57 prosent av de som hadde fått en purring som fikk et påfølgende varsel om oppsigelse. For 2024 er denne andelen økt til 60 prosent. Det kan tyde på at spesielt tiltaket om å forberede kundene på regningen som kommer hadde god effekt, men når kunden først har fått en purring er det nærmest en konstant andel som uansett går videre i purrestrengen.

Vår konklusjon er at digital dulting er et tiltak som vil redusere misligholdet noe hos førstegangsbetaletene, men hvis de først mottar en purring, er det like høy, eller høyere andel som ender med oppsigelse. Etter to år med manuelle utsendelser, tar vi fra 2025 sikte på å få tiltakene utviklet som en rutine som kjøres maskinelt på gitte tidspunkt.

3.4.1.5 Oppdrag om videreutvikling av analysearbeidet i Lånekassen

Lånekassen skal bidra til et godt kunnskapsgrunnlag for politikkutformingen. For å kunne gjøre dette er vi avhengig av gode data. Analysemiljøet i Lånekassen har i dag tilgang til de dataene Lånekassen henter inn for å forvalte våre ordninger, disse dataene danner et godt utgangspunkt for analyser, men de er begrenset. Vi vet for eksempel lite om de som ikke søker støtte hos oss. For å sikre at Lånekassen har forutsetninger for å gjennomføre et bredere spekter av analyser, har Lånekassen i 2024 arbeidet for å kunne koble egne data på datatjenesten microdata.no.

Microdata.no²⁹ er en plattform for analyse og forskning som driftes av SSB og Sikt. Med microdata-plattformen kan forskere og andre sluttbrukere med gyldig akkreditering (herunder Lånekassen) selvbetjent koble og analysere data. All output som sluttbrukere ser, er anonym. SSB og Sikt har over tid jobbet med en ny versjon av plattformen, microdata 2.0. I 2.0-versjonen av plattformen kan dataeiere, som Lånekassen og andre virksomheter, selv berike datagrunnlaget som sluttbruker kan gjøre analyser av.

Lånekassen har i 2024 samarbeidet med SSB og Sikt, i tillegg til HK-dir. med å sette oss inn i plattformen sine egenskaper. Sammen har vi også hatt flere diskusjoner om rettslige spørsmål som microdata 2.0 reiser. Disse diskusjonene har ført til at HK-dir. og Lånekassen i felleskap har påpekt rettslige spørsmål knyttet til plattformen, som vi har foreslått overfor SSB og Sikt at de løfter til drøftelse med Datatilsynet. Vi har påpekt at alle dataeiere som vurderer å berike microdata 2.0 vil ha felles interesse i at spørsmålene avklares. SSB og Sikt har anerkjent problemstillingene og nytten av en konsultasjon med Datatilsynet.

I påvente av en slik konsultasjon har Lånekassen jobbet videre med rettslige vurderinger og en risikovurdering av å legge data inn i testmiljøet til microdata 2.0. Dette har vi konkludert med at er akseptabelt ut ifra risikoen for personvernet til de registrerte. I 2025 vil vi fortsette arbeidet opp mot SSB og Sikt, med ønske om å kunne dele data i tjenesten.

3.5 Fellesføringer fra tildelingsbrev

3.5.1 Konsulentbruk

Lånekassen benytter IT-konsulentbistand for å levere på utviklingsoppdrag finansiert med investeringsmidler. I 2024 fikk Lånekassen tildelt 35 millioner kr i investeringsmidler. I tillegg ble 15,8 millioner kr i investeringsmidler overført fra 2023 til 2024, for ferdigstilling av oppdrag påbegynt før 2024. Av de totale investeringsmidlene på 50,8 millioner kr i 2024, gikk 25,1 millioner kr til innleie av IT-konsulentbistand til oppdrag beskrevet i tildelingsbrevet for 2024:

- Oppdrag om utdanningsstøtte til fleksible utdanninger for voksne

²⁹ Forside - microdata.no

- Oppdrag om tilpasning av utdanningsstøtteordningen til endringer i videregående opplæring som følge av fullføringsreformen
- Oppdrag om fullføring
- Oppdrag om å fortsette arbeidet med å tilpasse systemet for voksne i grunnskole- og videregående opplæring
- Anskaffelse av ny IT-driftsavtale

De øvrige investeringsmidlene ble benyttet til ompostering for interntimer arbeidet i oppdragene nevnt over, kjøp av andre eksterne tjenester i prosjekter, og overføring til 2025.

Lånekassen benytter også IT-konsulentbistand for å sikre tilstrekkelig kapasitet i daglig drift, der vi ikke har tilstrekkelig egen kapasitet, samt for å kompensere for egne ansattes tid brukt på utviklingsoppdrag finansiert med investeringsmidler. I 2024 benyttet Lånekassen 17,2 millioner kr i driftsmidler på kjøp av slik IT-konsulentbistand. Totalbeløpet for kjøp av IT-konsulentbistand i 2024 utgjør dermed 42,3 millioner kr.

Ved utgangen av 2024 er 14 konsulenter engasjert i IT-avdelingen. Disse fordeler seg slik:

- 5 konsulenter er innleid for å løse midlertidige oppdrag, inkludert oppdragene nevnt over.
- 3 konsulenter er innleid for å dekke spisskompetanse på teknologi Lånekassen jobber med å fase ut, og derfor ikke ønsker å bygge/rekruttere egen kompetanse på.
- 6 konsulenter er innleid for å sikre tilstrekkelig kapasitet til utvikling og forvaltning der vi ikke har lyktes med å rekruttere tilsvarende kompetanse selv.

Lånekassen vil i årene fremover måtte bygge opp IT-organisasjonen for å sikre tilstrekkelig kapasitet til nødvendig utvikling og vedlikehold av IT-systemene («løpende modernisering»). Vi planlegger derfor en vekst i egen bemanning fra 2025. Samtidig må vi erkjenne at totalbehovet for økt kapasitet med stor sannsynlighet overstiger hva vi vil klare å tiltrekke oss i et stramt arbeidsmarked med stort underskudd på IT-kompetanse. Vi forventer derfor at konsulentbruken vil øke i årene fremover til tross for at vi også vil øke vår kapasitet og kompetanse gjennom ansettelse.

Lånekassen benytter ikke konsulenter på kommunikasjonsområdet.

3.5.2 Positiv utvikling i antall ansettelser av personer med funksjonsnedsettelse

Se dokumentasjon i vedlagte rapport om aktivitets- og redegjørelsesplikten.

3.5.3 Systematisk og helhetlig arbeid for å redusere klimagassutslipp, naturfotavtrykk og energibruk

Gjennom hele 2024 har Lånekassen jobbet aktivt med optimalisering av forbruket på Microsoft Azure skyplattformen. Aktivitetene er først og fremst kostnadsdrevet, men har også direkte effekt på energibruk når forbruket hele tiden trimmes og ved å ha et bevisst forhold til behov og kapasitet. Kostnadskontroll i Azure er altså viktig både for økonomisk bærekraftig bruk av skyløsninger og for å unngå overforbruk av energi. Med aktiv optimalisering gjennom 2024 er

forbruket opprettholdt på ca. samme nivå gjennom året, til tross for at volum (lagring) og trafikk øker.

I 2024 har Lånekassen fulgt opp Miljøfyrtårnsertifiseringen med konkrete tiltak innenfor klima og miljø. Vi har miljøledelse på virksomhetsnivå, og alle kontorsteder i Lånekassen opprettholdt sertifiseringen som Miljøfyrtårn. Dette for å sikre at vi har oversikt over lovmessige plikter og overholder disse, samt at vi kan følge opp resultater på miljøeffekt og samtidig sikre verdiskapning og grønn vekst. En arbeidsgruppe for miljø følger opp aktiviteter, og gjennomfører i tillegg andre miljøinitiativ gjennom året som Sykle til jobben, klesbyttedag og digital opprydning.

4 Styring og kontroll

4.1 Virksomhetsstyring

Basert på kravene i reglementet for økonomistyring i staten og bestemmelser om økonomistyring i staten, er det etablert et helhetlig system for styring og kontroll i Lånekassen. Vi gjennomfører faste, årlige prosesser som danner grunnlaget for styringen av Lånekassen.

Den økonomiske utfordringen fra 2023 ble videreført i 2024. I inngangen av 2024 ble det innført en del risikoreduserende tiltak som øremerkede midlene til forskjellige formål og tett oppfølging av budsjettet med revisjon fortløpende i løpet av året. Tiltakene ga ganske rask effekt, og bidro til bedre handlingsrom i virksomheten.

I 2024 har vi utarbeidet nye treårige mål, som vil være gjeldende fra 2025. Målene skal rulleres, og vi vil i 2025 arbeide med formuleringer for mål som vil være gjeldende i perioden 2026-28.

De nye målene skal muliggjøre mer helhetlig styring og gi et bedre grunnlag for prioriteringer i tiden fremover.

Målene omfatter følgende områder:

- Treffsikre ordninger
- Data, innsikt og analyse
- Effektiv masseforvaltning
- Løpende modernisering
- Fremtidens innkreving
- Kompetanse, organisasjon og samarbeid

Treårige mål bidrar til at vi jobber mer fremtidsrettet enn tidligere. Det gjør det enklere å se sammenhenger og letter også planleggingen det enkelte år ved at prioriteringer som ikke når opp ett gitt år ikke trenger å legges til side, men kan plasseres lenger frem i tid. En annen fordel er at arbeidet generelt blir mer dynamisk.

4.2 Internkontroll

Lånekassens kvalitetssystem er delt i tre hovedområder: Den første er forebyggende aktiviteter som omfatter regelutvikling, tjenesteutvikling og tilrettelegging for åpning av nytt år for behandling av tildeling av støtte eller tilbakebetaling av utdanningslån. Den andre delen består av aktiviteter for overvåkning av produksjon og saksbehandling, herunder avvikshåndtering. Den siste delen er etterfølgende aktiviteter som rapportering, kontroller, evaluering og analyser av tjenestene for å legge til rette for bedre kundedialog og systemtekniske løsninger som skal sikre at kundene har tjenester som er lette å finne, bruke og forstå. Dette har stor betydning for kundenes rettssikkerhet og personvern.

Kvalitetssystemet legger til rette for at forvaltningen av utdanningsstøtteordningen er i samsvar med lover, forskrifter, forvaltningsrettslige regler og andre retningslinjer vi er pålagt å følge.

Styringssystemet har dokumentert roller og ansvar, prosesser, retningslinjer og rutiner for tilrettelegging, produksjon, rapportering og endring i saksbehandlingen og støttefunksjonene.

Lånekassen gjennomfører årlig en risikovurdering av ordningene etter utdanningsstøtteleven for å avdekke om det er forhold som kan føre til brist i vedtakskvaliteten eller i informasjonen som ligger til grunn for behandlingen. Sårbarheter som identifiseres, følges opp med tiltak.

Lånekassen har gode kontrolltiltak som motvirker misbruk av utdanningsstøtteordningen og bidrar til at støtte ikke utbetales på feilaktig grunnlag. I både den maskinelle og den manuelle saksbehandlingen gjennomføres det løpende kontroll av at vilkårene for støtte er til stede før utbetaling eller avskrivning. I den manuelle saksbehandlingen kontrolleres blant annet om dokumentasjonen er ekte, relevant og fullstendig.

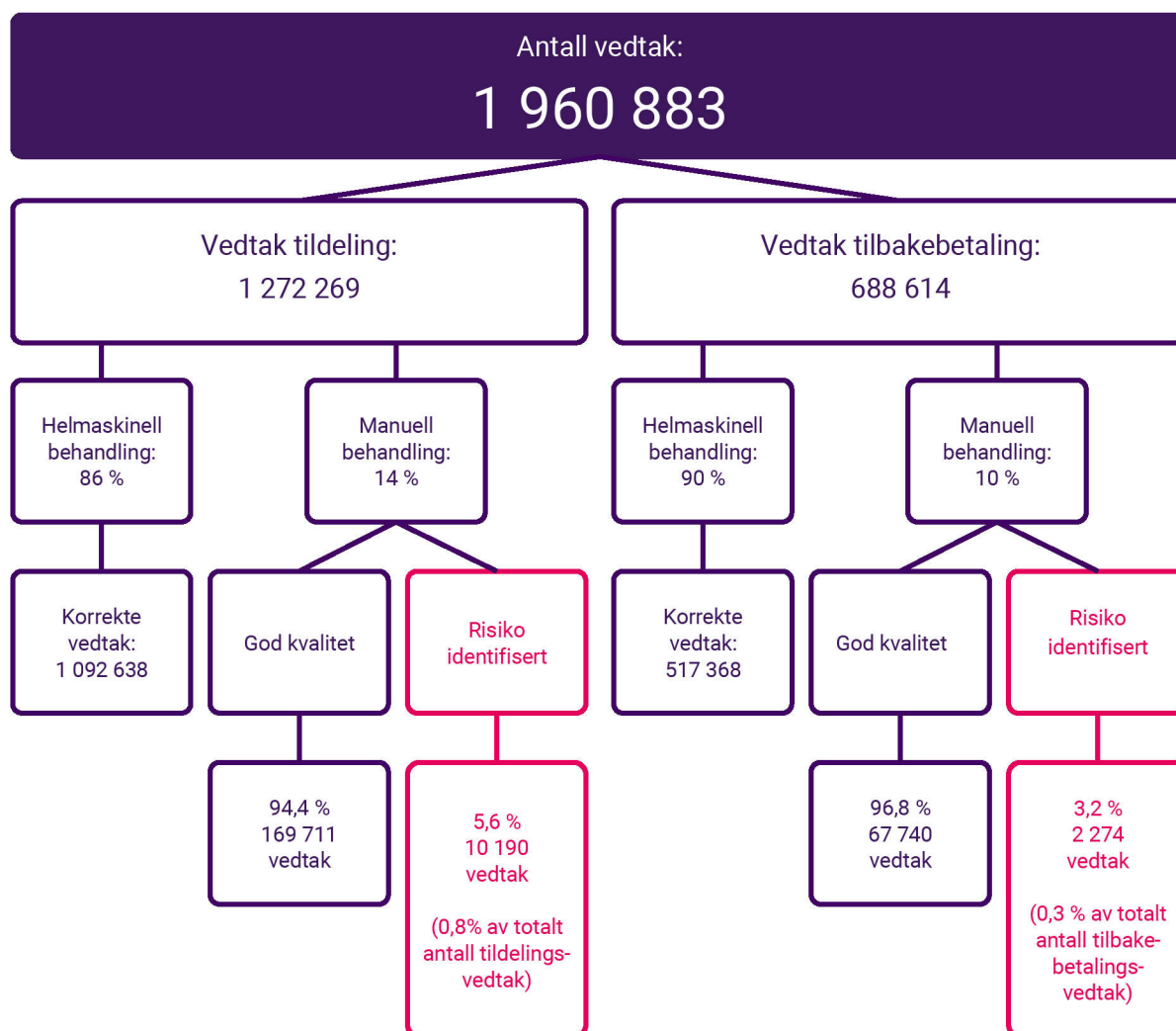
Utdanningsstøtteordningen omfatter over 1,96 millioner enkeltvedtak. Kvaliteten på disse vedtakene vurderes som meget god, både med hensyn til informasjonen som ligger til grunn for behandlingen, og selve saksbehandlingen. Kvaliteten på den manuelle saksbehandlingen vurderes også som meget god.

Det er en risiko for kvalitetsbrist i de mest komplekse manuelle sakene. Årsakene til kompleksiteten er at det er mange steg i behandlingsprosessen, et komplisert faktagrunnlag med uklar dokumentasjon og komplekse regler.

Samlet mener vi at det er risiko for kvalitetsbrist for om lag 10 190 saker på tildelingsområdet som utgjør om lag 0,8 prosent av alle sakene på tildeling av støtte. På tilbakebetalingsområdet er det risiko for kvalitetsbrist i om lag 2 274 saker som utgjør 0,3 prosent av alle sakene om tilbakebetaling.

Samlet vurdering er at vedtakskvaliteten i er meget god.

Figur 7 Oversikt over kvalitet i saksbehandlingen.

4.3 Arbeid med kontroller

Lånekassen har gode tiltak som motvirker misbruk av utdanningsstøtteordningene, og sikrer at støtte ikke utbetales på feilaktig grunnlag. I saksbehandlingen gjennomføres det løpende kontroll av at vilkårene for støtte er til stede før utbetaling eller avskrivning. I den manuelle saksbehandlingen kontrolleres blant annet om dokumentasjonen er ekte, relevant og fullstendig. For saksområder der det er identifisert en høyere risiko for kvalitetsbrist, blir dokumentasjonen som sendes inn fra både kunder og læresteder brukt for å kontrollere f.eks. arbeidstilknytning for EØS-borgere og sletting av gjeld for enkelte lærerutdanninger, uførhet og ved død. Det gjennomføres også kontroller på bakgrunn av innkomne tips. I tillegg til kontroller som gjøres løpende i saksbehandlingen, foretar Lånekassen også større etterkontroller av at vilkår var oppfylte, se omtale nedenfor av de større kontrollene som er gjennomført i 2024.

Arbeidet med kontroller er et nyttig virkemiddel for å redusere risiko for misbruk av ordningene. Ved tillitsbaserte ordninger er det viktig at det oppleves at det er en oppdagelsesrisiko dersom man ikke oppfyller vilkårene. Det er imidlertid ikke tvil om at arbeidet er ressurskrevende for Lånekassen, og at innsatsen dermed må vurderes mot andre oppgaver. Med ny teknologi blir det

også lettere å kunne forfalske dokumentasjon. Fremover er det derfor viktig at Lånekassens ordninger i størst mulig grad blir utformet på en slik måte at data kan hentes fra sikre kilder.

Lånekassen har i 2024 kartlagt prosessen med å prioritere, beslutte og gjennomføre kontroller i Lånekassen. Det har ført til en klarere og felles oppfatning i Lånekassen om formålet med kontroller, avgrensning av begrepet kontroller, og hvordan vi kan forbedre prosessen. Hvert år foreslås det en kontrollportefølje på bakgrunn av en risikovurdering. Kontrollporteføljen har som mål å få mest mulig nytte ut fra formålene til kontroll, fra de ressursene som er tilgjengelig.

Kunder som misligholder sin opplysningsplikt, blir **ilagt** en administrativ reaksjon som kort forklart er inndelt i disse nivåene;

Misligholds-nivå	Beskrivelse	Antall innlands-kunder	Antall utlands-kunder	Totalt antall 2024
1	Dette er det laveste nivået. Den uberettigede støtten som kunden har fått, blir omgjort til lån og blir rentebelastet (såkalt gjenoppretting av situasjonen), men beløpet kreves ikke inn umiddelbart, det inngår bare i den ordinære betalingsplanen.	12	150	162
2	Dette er mellomnivået. I tillegg til gjenoppretting som på nivå 1, blir kunden fratatt rettigheter i Lånekassen i en bestemt periode. Denne utestengingsperioden blir i bokkontrollen normalt satt til like lang periode som misligholdet har vart, da enten ett eller to semestre. Men i utlandssaker blir oftest utestengingsperioden satt til to år.	1 778	9	1 787
3 uten politi-anmeldelse	Dette er det strengeste nivået. I tillegg til gjenoppretting som på nivå 1, blir kunden fratatt rettigheter i Lånekassen for en lengre periode, vanligvis for alltid. I noen tilfeller blir politianmeldelser henlagt, og da fatter vanligvis Lånekassen vedtak om å frata kunden rettigheter. Hvis en politianmeldelse resulterer i en straffereaksjon fra rettsapparatet, har ikke Lånekassen anledning til å frata kunden rettigheter etterpå, pga. at det vil være å regne som en dobbeltstraff.	9	1	10
3 med politi-anmeldelse	Dette er det strengeste nivået. I tillegg til gjenoppretting som på nivå 1, blir kunden politianmeldt. Hvis en politianmeldelse resulterer i en straffereaksjon fra rettsapparatet, har ikke Lånekassen anledning til å frata kunden rettigheter etterpå, pga. at det vil være å regne som en dobbeltstraff. I noen tilfeller blir politianmeldelser henlagt, og da fatter vanligvis Lånekassen vedtak om å frata kunden rettigheter. Slike saker er omfattet av tallene i raden ovenfor.	1	1	2

4.3.1 Utdanning i utlandet – årlig kontroll og sluttkontroll

Lånekassen gjennomfører årlig kontroll og sluttkontroll av faglig progresjon og skolepenger på utlandssøknader. Denne kontrollen sikrer at allerede tildelt støtte har vært korrekt og bidrar til at Lånekassen har korrekte data om faglig progresjon og studieavgifter som grunnlag for neste års helmaskinelle behandling av søknaden om støtte til studenter i utlandet. Lånekassen følger kontinuerlig opp sakene fra kontrollen. Der det avdekkes brudd på opplysningsplikten iverksetter Lånekassen krav om tilbakebetaling av uberettiget støtte og administrative reaksjoner som utestengelse fra videre støtte for en viss periode, vurdert ut fra alvorlighetsgrad.

4.3.2 Bokkontroll

Lånekassen har i 2024 gjennomført en kontroll av 24 342 kunder som hadde oppgitt at de bodde borte fra foreldrene sine under utdanningen sin våren og høsten 2023. Dette var den første bokkontrollen som ble gjennomført etter koronapandemien som brøt ut i 2020. Under pandemien ble det gjort en del unntak for borteboerstatus, som gjorde bokkontroller overflødige. Det er kun kunder som bor borte fra foreldrene sine under utdanningen som har rett til å få lån omgjort til stipend når de består utdanningen, og kundene oppgir selv i søknadene om de bor borte eller ikke. I bokkontrollen blir kundene bedt om å dokumentere at de faktisk bodde borte i den perioden de mottok støtte som borteboere. Formålet med kontrollen er å sikre at statens midler blir brukt i henhold til forutsetningene i regelverket.

Kunder som ikke kan dokumentere at de ikke bor sammen med foreldrene i en kontrollperiode, får den delen av lånet som kunne ha vært omgjort til stipend, omgjort til vanlig lån for denne perioden. Den reelle konsekvensen av kontrollen, er derfor at kundene ikke kan få stipend. Kunder som kan dokumentere at de ikke bor sammen med foreldrene, beholder omgjøringslånet. Omgjøringslånet blir deretter omgjort til stipend dersom kunden oppfyller de andre vilkårene for omgjøring, dvs. at eksamener/grad er bestått, samt at inntekts- og formuesgrensene ikke er overskredet. Denne delen av prosessen ligger imidlertid utenfor det som blir kontrollert i bokkontrollen.

Bokkontrollen kan i tillegg til vedtak om at omgjøringslån blir omgjort til vanlig lån og at kunden dermed ikke får stipend, resultere i vedtak om mislighold av opplysningsplikten til Lånekassen. Slike vedtak kan resultere i at aktuelle kunder kan bli utestengt for støtte en periode, dvs. nektet videre rettigheter for en periode.

Resultatet av bokkontrollen som ble gjennomført i 2024 viste at 3,5 prosent av de kontrollerte (ca. 855 kunder) ikke fikk godkjent kontrollen, i hovedsak fordi de ikke sendte inn dokumentasjon, og 1,5 prosent av dem (ca. 337 kunder) fikk kontrollen delvis godkjent, etter nærmere vurdering av innsendt dokumentasjon. Resten (95 prosent av de kontrollerte, dvs. 23 123 kunder) sendte inn tilstrekkelig dokumentasjon og fikk godkjent kontrollen. Svarprosenten på kontrollen var på 97 prosent.

Vi ser at kontrollen har hatt en gjenopprettende effekt. Totalt er ca 54,6 millioner kroner gjort om til vanlig lån. Sammenliknet med årene hvor Lånekassen brukte både maskinlæring og tilfeldig utvalg i kontroll, var summen som ble omgjort til lån, lavere i år. Det er derfor sannsynlig at en kontroll av i overkant av 24 000 kunder basert på et tilfeldig utvalg ikke er tilstrekkelig til å redusere risikoen i avgjørende grad.

4.3.3 Kontroll av lærlinger som har fått borteboerstipend

Lånekassen har i 2024 foretatt en etterkontroll av 1 000 lærlinger som mottok borteboerstipend i studieåret 2022–2023. Borteboerstipendet til lærlinger er behovsprøvd mot lærlingens inntekt, og tema for kontrollen var å undersøke om lærlinger som hadde mottatt borteboerstipend, hadde rett til det. Kontrollen ble utført ved å be et utvalg av lærlinger som hadde mottatt borteboerstipend

om å sende inn dokumentasjon på inntekt. I utvalget var det både lærlinger som hadde sendt inn slik dokumentasjon tidligere, og lærlinger som ikke hadde sendt inn slik dokumentasjon tidligere.

I kontrollen har det vært mye korrespondanse mellom kundene og Lånekassen, grunnet mangelfull dokumentasjon, og kontrollen har derfor vært tidkrevende. Resultatene viser at ca. 60 prosent av de kontrollerte (594 kunder) har fått godkjent kontrollen, ca. 15 prosent (148 kunder) har sendt inn dokumentasjon som viser at de ikke hadde rett til hele borteboerstipendet, siden de hadde høyere inntekt enn opprinnelig opplyst i søknaden, ca. 19 prosent (191 kunder) har ikke svart i på kontrollen og har dermed fått omgjort hele borteboerstipendet til lån, og 6,7 prosent (67 kunder) har fått utvidet svarfrist pga. mangler i innsendt dokumentasjon. Svarprosenten på kontrollen er på 81 prosent.

Kontrollen har gitt nyttig innsikt i at utfordringer knyttet til å oppgi riktig informasjon skyldes at kundene og deres arbeidsgivere synes det er vanskelig å forstå regelverket, snarere enn bevisst juks. Fremover vil Lånekassen se på mulighetene for å klargjøre reglene for kundene.

4.4 Klagesaker

Klagenemnda behandler klager på vedtak som er fattet av Lånekassen og som Lånekassen ikke selv har funnet grunn til å omgjøre som førsteinstans. I de aller fleste klager som Lånekassen mottar, gir Lånekassen klageren en utfyllende begrunnelse. Klageren beholder sine rettigheter til å få klagen behandlet, men mange går ikke videre med klagen etter dette. Prosessen er innrettet slik av hensyn til en effektiv saksbehandling, samtidig som at klagerens rettigheter skal ivaretas. Sivilombudet har tidligere vurdert en klage over dette, men akseptert ordningen. Lånekassen har fulgt forutsetningene til Sivilombudet. I 2024 ble 163 klager sendt over til nemnda til klagebehandling. Det betyr at et stort antall av klagenes enten ikke ble opprettholdt eller ble omgjort av Lånekassen som førsteinstans. Vi vurderer at Lånekassens praksis ivaretar klagenes rettigheter på en betryggende måte.

Klagenemnda oppnevnes av departementet for en virkeperiode på tre år.

Klagenemnda skal ha leder, nestleder og ett medlem som er foreslått av student- og elevorganisasjonene. Lånekassen fikk høsten 2024 ny klagenemnd som skal virke fra 15.08.24 til 14.08.27. Elev- og studentrepresentant oppnevnes for ett år av gangen. Klagenemnda har møter ca. én gang per måned og møtene gjennomføres fysisk eller digitalt med samtidig tilstedeværelse.

Lånekassen er sekretariatsfunksjon for klagenemnda. Sekretariatet skal forberede og legge fram klagesakene for nemnda og sikre at klagesakene er tilstrekkelig opplyst. Det utarbeides en egen årsrapport for klagenemnda. Denne inneholder klagenemndas beretning med vurderinger av sitt arbeid i 2024, samt utvikling i og oversikt over klagesaker.

Fortolkningen og bruken av regelverket som klagenemnda gjør, er retningsgivende for Lånekassens behandling av tilsvarende saker, og er dermed et nyttig verktøy for videreutvikling av praksis. I 2024 har det vært to saker der klagenemnda har gjort om på Lånekassens vedtak. Det er å forvente sett i lys av antallet saker til behandling i klagenemnda. Sakene gjaldt sletting av

gjeld etter kvoteordningen og sletting av gjeld for låntakere som er uføre. Klagenemndas avgjørelser bygget på konkrete vurderinger i de enkelte sakene.

4.5 Oppfølging av oppdrag til Skatteetaten, divisjon innkreving

Lånekassen ivaretar eier- og kreditoransvaret i oppfølgingen av oppsagte lån, herunder å følge opp samarbeidet med Skatteetaten, divisjon innkreving (SKE/IN, tidligere Statens innkrevingssentral). Lånekassen skal påse at innkreivingsarbeidet er i samsvar med regelverket og forebygge tap. Lånekassen skal føre kontroll med de utkontrakterte arbeidsoppgavene som SKE/IN utfører som omfatter innkreving av oppsagte utdanningslån, oppfølging av pant og gjeldsordning for kunder med ikke oppsagte lån.

Målsetning er at innkrevd beløp for hele året skal være mer enn 10 prosent av totalt utestående gjeld på oppsagte lån. I 2024 ble 14,31 prosent av totalt utestående gjeld innfordret som også er en svak nedgang i forhold til tidligere år.

Antallet kunder med oppsagte lån per 31.12.2024 er vesentlig høyere enn tidligere år, innkreivingstiltakene har resultert i at kundene har betalt inn et høyere beløp og omfanget av kunder med alvorlige og grovt betalingsmislighold er lavere enn tidligere. I tillegg er tap på utlån har gått ned.

I 2024 ser vi en økning av antallet kunder som misligholder sine betalingsforpliktelser og overføres til inkassomessig oppfølging hos SKE/IN. Etter vår vurdering er hovedårsaken til økningen at kundens betjeningsevne blir påvirket av konjunktursvingningene som gjør at vi forventer en fortsatt økning i antall kunder som misligholder betalingsforpliktelsene. Foreløpig er vi likevel på et lavere nivå enn før pandemien. Samtidig ser vi en tilsvarende økning i antallet kunder som får oppsigelsen trukket tilbake fordi de innbetaler det utestående beløpet.

Innkrevd beløp er høyere enn tidligere år, noe som er en god indikator på at innkreivingstiltakene fungerer godt. I 2024 viser trenden en fortsatt svak nedgang i avskrivning av tap.

Lånekassen avskriver fordringen når den overføres til SKE/IN på permanent basis etter reglene i forskriften om tilbakebetaling. Dersom det ikke har vært noen innfordringsmessig fremgang i mer enn tre år etter oppsigelsen, blir kravet overført til SKE/IN på permanent basis. Disse kundene mister alle rettigheter etter utdanningsstøtteleven med forskrifter samt muligheten til ny støtte. I 2024 har vi også hatt en nedgang i antallet kunder som blir permanent overført til Skatteetaten.

Tabell 9 Antall kunder med oppsagt lån, utestående gjeld, innkrevd beløp, antall permanent overførte krav til SKE IN og gjeld avskrevet som tap.

År	Antall kunder med oppsagt lån per 31.12. 2024	Utestående gjeld (mrd. kr)	Innkrevd beløp (mill. kr)	I % av total gjeld	Permanent overført til SKE/IN	Tap (mill. kr)
2018	24 371	4,4	524,8	12,20	1 482	274,1
2019	23 431	4,4	524,5	11,79	1 719	328,6
2020	20 700	4,0	428,4	10,23	2 410	534,4
2021	18 031	3,65	436,5	11,43	1 522	373,0
2022	17 187	3,61	443,6	13,03	1 130	281,0
2023	18 484	3,16	514,4	14,63	993	283,3
2024	20 088	5,00	608,3	14,31	891	272,9

4.6 Personvernombudet

Lånekassens personvernombud har ivaretatt sin rådgiver- og kontrollfunksjon i henhold til rammene gitt for dette.

4.7 Sikkerhet og beredskap

Lånekassen jobber helhetlig og langsiktig med sikkerhet i virksomheten. Styringsdokument for arbeidet med samfunnssikkerhet i kunnskapssektoren ligger til grunn for vårt arbeid, med informasjonssikkerhet og sikkerheten i HMS som et integrert område.

Informasjonssikkerhetsarbeidet baserer seg på rammeverket ISO 27001.

Ledelsens gjennomgang av sikkerhetstilstanden i Lånekassen ble gjennomført i april 2024.

De viktigste funnene fra ledelsens gjennomgang i 2024 var at:

- Dagens system for innmelding av sikkerhetsavvik har svakheter. Konkrete brudd på sikkerhet blir imidlertid likevel håndtert. Lånekassen jobber med å implementere en effektiv løsning for innmelding av avvik i løpet av det kommende året. Dette vil sikre at sikkerhetsavvik blir rapportert og håndtert på en systematisk og pålitelig måte. Vi har system for å melde avvik på informasjonssikkerhet.
- Tilbakemeldinger fra samarbeidspartnere som vedrører sikkerhet bør samles inn systematisk av samme grunn som avvik og hendelser.
- Økt global spenning gir en stadig økende endringstakt i trusselbildet. ROS-analysen er oppdatert og tiltaksplanene er besluttet.
- Beredskapen i Lånekassen bør gjennomgås. Dette innebærer en gjennomgang av alle beredskapsplaner, hjelpemidler til krisehåndtering, organisering av kriseledelsen osv.

4.7.1 Lånekassens verdier

I 2022 startet arbeidet med å identifisere Lånekassens verdier, kritiske funksjoner og innsatsfaktorer. Arbeidet ble ferdigstilt i 2022. Vår overordnede verdi ble vurdert til å være vår evne til å sikre livsopphold for de studenter som oppfyller vilkårene for lån og stipend.

Et bortfall av Lånekassens evne til å sikre slike livsopphold vil utvilsomt ha store negative konsekvenser for den delen av Norges befolkning som er avhengige av studiestøtte for å overleve. Vår evne til å opprettholde vårt samfunnsoppdrag i fred, krise og krig er derfor en viktig driver for vårt samfunnssikkerhetsarbeid og faller inn under Lånekassens samfunnsoppdrag og er et bidrag til å sikre samfunnet grunnleggende funksjonalitet og befolkningen grunnleggende sikkerhet.

4.7.2 Risiko- og sårbarhet (ROS)

ROS-analysen ble sluttbehandlet med tiltaksplan i september 2024, og ga Lånekassen et best mulig bilde over trusler (og sårbarheter). Analysen omfatter 36 scenarioer, og analysen legger, sammen med rapport fra ledelsens gjennomgang på sikkerhet, grunnlaget for det videre arbeidet med å sikre Lånekassens verdier.

Langvarig bortfall av strøm/EKOM/IKT er identifisert som områder med høyeste risiko for Lånekassen.

4.7.3 Krisestab og -øvelse

I konsernledermøtet i KD september ble det tilslutning til en felles kriseøvelse i sektoren. Kriseøvelsen vil foregå i uke 14 i 2025, men regnes som årets kriseøvelse ift. krav i årets tildelingsbrev. Lånekassen vil bidra i planleggingen av øvelsen under ledelse av KD.

Vi har i løpet av 2024 gjennomført autorisasjonssamtaler med alle som har en rolle i Lånekassens beredskapsplan.

4.7.4 Styringssystem for sikkerhet

Lånekassen har et tilfredsstillende styringssystem for sikkerhet. Systemet dekker alle aspekter av sikkerhetsstyring, inkludert risikovurdering, beredskap, og kontinuerlig forbedring.

Styringssystemet sikrer at alle sikkerhetsprosedyrer er i samsvar med gjeldende lover og forskrifter, og at de ansatte er godt informert og opplært i sikkerhetsprotokoller. Gjennom regelmessige revisjoner og oppdateringer av styringssystemet, opprettholder Lånekassen en høy standard for sikkerhet, og bidrar til å minimere risikoen for uønskede hendelser. Dette systematiske arbeidet med sikkerhet er en integrert del av virksomhetens overordnede strategi for å sikre en trygg og sikker arbeidsplass for alle ansatte.

4.8 Informasjonssikkerhet

Det sikkerhetspolitiske landskapet er fortsatt preget av høy geopolitisk uro og en rask teknologisk utvikling. Dette underbygger igjen en høy og vedvarende trussel fra det digitale rom og stadig mer krevende tidsrammer for å etablere og opprettholde akseptable sikkerhetsnivå i virksomheten.

Lånekassen har som følge av dette gjort en revidering av sine sikkerhets-risikoanalyser innværende år. Dette både for å avdekke ny og endret risiko for uønskede hendelser og for å avdekke risiko knyttet til vår evne til å håndtere hendelser når forsvarsverket brister.

Trusselvurderinger fra nasjonale sikkerhetsmyndigheter har ligget til grunn for analysene. Risiko for at Lånekassens ansatte gjør utilsiktet feil er kartlagt som den høyeste risikoen på dette området, og det er planlagt flere risikoreduserende aktiviteter i handlingsplan for 2025.

Det har gjennom året også vært jobbet kontinuerlig for å opprettholde kunnskap og kompetanse hos ansatte, med formål å bygge kollektiv ryggmargsrefleks mot stadig mer krevende trusselaktører. Prosesser og verktøystøtte for systematisk og kontinuerlig reduksjon av sårbarheter i egne applikasjoner og arbeidsverktøy er også justert, for å redusere egen angrepsflate fra internett og e-post, samt for å øke egen evne til å oppdage slike angrep både internt og eksternt.

Årlig brukerkontroll er gjennomført som del av interne årlige kontrollaktiviteter. Kontrollen avdekket ingen systematisk svikt i Lånekassens interne brukeradministrasjon, samtidig som det ble avdekket områder med noe forhøyet risiko hos tredjeparter. Videre er det innhentet ekstern ekspertise for gjennomføring av kvartalsvis sårbarhetsanalyser, sikkerhetsmessig kodegjennomgang av kundeeksponerte tjenester og inntrengningstesting av Lånekassens IT-infrastruktur. Den eksterne kvalitetssikringen avdekket ingen alvorlige svakheter som representerer høy risiko for våre kunder. Mindre funn følges videre opp som del av løpende forvaltning i Lånekassen.

4.9 Data og informasjonsforvaltning

Vi forstår stadig bedre hva kvalitet betyr for bruk av data til ulike formål. Differensiering av behov tilknyttet tilrettelegging av data for flere bruksområder (flerbruk av data) er en møysommelig, men nødvendig, prosess. Vi er avhengig av en koordinert innsats mellom informasjonsforvaltning og informasjonssikkerhet for å sikre hensiktsmessige rammer for praktisk demokratisering av data. Utvikling av vår interne informasjonsstyring gir metodiske rammer og grunnlag for prioritering og planlegging.

I 2024 har vi hatt som mål å komme lengre i modernisering av vårt datavarehusmiljø. Vi har tidligere innsett at modernisering ikke bare handler om teknologioppgradering. Vi må redusere kompleksitet for å heve vår evne til forvaltning, og for ta ned risiko for feil ved bruk. Differensiering av formål hjelper oss med å kartlegge kritiske datasett og følge opp isolerte arbeidsprosesser. Dette øker bevisstheten i organisasjonen om hvor data blir brukt og hvordan ansvar kan følges opp. Dette er spesielt viktig ettersom data brukt i manuelle prosesser nå kan bli kilder til KI-basert prosessstøtte i automatiserte prosesser.

Som del av modernisering av våre verktøy for innsamling og analyse har vi utviklet maskinlæringsmodeller for å erstatte de gamle, manuelt konfigurerte verktøyene. I år har vi også utforsket muligheter og konsekvenser ved bruk av KI i våre arbeidsprosesser, nærmere bestemt behandling av kundesvar basert på ustrukturert tekst. Vi har fokusert på aktiviteter som øker sannsynligheten for at vi kan bruke KI i våre fagsystemer og organisasjonslæring. Vi har også gjort vurderinger av konsekvenser for personvern og etikk i modellbasert masseforvaltning.

Datakvalitet har vært et viktig tema i undersøkelsen av KI-basert prosessstøtte for administrasjon og prosjektarbeid i våre kontorsystemer. Basert på vurdering av mulig bruk av kopiloter i 2024, ser vi at vi i 2025 bør vurdere å forberede kvaliteten i våre dokumentbibliotek ved å innføre prosessstøtte for livssyklusbehandling av dokumenter. Dette vil gi økt verdi for brukere, uavhengig om vi senere velger å bruke KI eller ikke.

4.10 Våre medarbeidere, kultur og organisasjon

I 2024 har Lånekassen revidert vår virksomhetsstrategi. Lånekassens verdier «Tydelig og engasjert» ble videreført uten endringer, vi ønsker fremdeles å være tydelige og engasjerte i vårt arbeid med å gjøre utdanning mulig.

De strategiske ambisjonene ble beholdt, og vi skal fremdeles aktivt bruke vår kunnskap og rolle for å sikre samfunnet relevant kompetanse, og levere helhetlige, enkle og raske tjenester til kundene våre. Vi skal finne effektive måter å løse fremtidens utfordringer på, og for organisasjonen betyr det også at vi skal ha god sammenheng i prosesser og tydelig faglig samhandling internt.

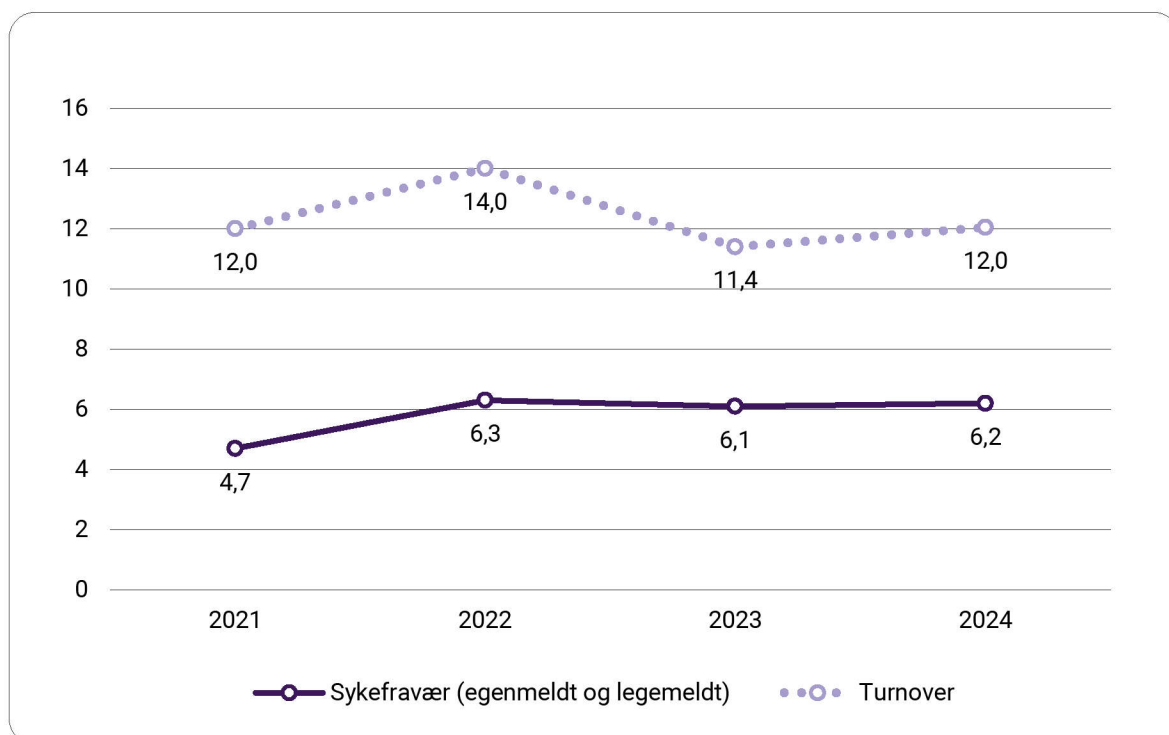
Vi har også jobbet med å utvikle og definere treårige mål for virksomheten. Ett av målene beskriver hvordan vi skal jobbe fremover med kompetanse, organisasjon og samarbeid.

Jobbengasjement ble satt på agendaen, og vi besluttet å gjennomføre medarbeiderundersøkelsen MUST igjen i 2025. I løpet av året ble det også tydelig at det er behov for en gjennomgang og oppdatering av utviklingsprosessen for å sikre god sammenheng i prosesser og tydelig faglig samhandling internt. Det er derfor igangsatt et arbeid som skal resultere i en oppdatert utviklingsprosess, som i større grad tar høyde for nye krav og forventninger som preger hvordan moderne utviklingsarbeid gjøres, som brukeropplevelse, personvern og dataforvaltning. Dette arbeidet vil leveres og iverksettes i 2025.

Aktiviteter og resultater

I 2024 rekrutterte vi flere nye medarbeidere, og vi erfarer at vi får fylt de fleste av våre ledige stillinger. Vi har også en stabil turnover, noe som bidrar til at vi beholder kompetanse, og har i likhet med tidligere år også hatt en del intern mobilitet som gjør at vi kan gjenbruke sentral kompetanse innen Lånekassens ordninger og systemløsninger på nye fagområder.

Figur 8 Utvikling i sykefravær og turnover.

I perioden vi nå er inne i, er det helt avgjørende at vi klarer å skaffe tilstrekkelige ressurser til løpende modernisering av IT-systemene som vi skal i gang med – se også omtale av dette i avsnittet om konsulentbruk (3.5.1). Vi opplever god søkning til de fleste stillinger, og at vi i stor grad oppfattes som en attraktiv arbeidsgiver i arbeidsmarkedet og vi får gode tilbakemeldinger på rekrutteringsprosessene våre.

For å sikre at vi har gode fagmiljø på alle kontorsteder, er vi opptatt av å ha balanse mellom IT Trondheim, IT Oslo og IT Hjemme. I 2024 har vi hatt oppmerksomhet på å styrke IT i Trondheim i forbindelse med rekruttering, og opplever at det innenfor noen fagområder er krevende å få rekruttert senior IT-kompetanse. Vi er fremdeles godt fornøyde med å ha virkemiddelet hjemmekollega (å kunne rekruttere til permanent hjemmekontor) som et alternativ.

For å opprettholde arbeidsgiverattraktivitet, har en arbeidsgruppe jobbet med arbeidsgiverprofilering i 2024. Det er tatt nye bilder til bruk i rekruttering, og våre sider på FINN.no er oppdatert med ny informasjon.

Gjennom året har vi hatt godt og konstruktivt partssamarbeid i virksomheten, både i ordinære IDF-møter på sentralt nivå, og i lokal medbestemmelse i de ulike verneområdene. Vi har justert virksomhetens lønnspolitikk i tråd med kjennelsene avgitt i Rikslønnsnemda, og inngått avtale om innleie fra produksjonsbedrifter og bemanningsforetak.

4.10.1.1 Personalstatistikk

Tallene per 31.12.2024 viser en økning i antall ansatte sammenlignet med tilsvarende tall fra 2023. Dette skyldes blant annet oppbemanning på IT-avdelingen som en del av satsingen på løpende modernisering av Lånekassens IT-systemer. Vi har også oppbemannet

saksbehandlingsavdelingene i Oslo, Stavanger og Trondheim både med fulltid- og deltidsansatte grunnet restansesituasjonen på saksbehandling.

Som i 2023 har Lånekassen en litt større andel kvinner enn menn i faste stillinger. Lånekassen har svært få midlertidige ansatte. Virksomheten har hatt en villet endring i bruk av midlertidige ansatte til deltidsansatte i saksbehandlingsavdelingen grunnet forutsigbare toppler i produksjonsbehov.

Lønnsstatistikken viser at menn i faste stillinger i gjennomsnitt tjener noe mer enn kvinner, i likhet med slik det er i statlig sektor for øvrig. En forklaring kan være at Lånekassens IT-avdeling har en høyere andel menn enn kvinner, og at gjennomsnittslønnen i denne avdelingen er høyere enn ellers i virksomheten.

Tabell 10 Tabellen viser fordeling av ansatte på faste og midlertidige deltid- og fulltidsstillinger. Deltidsansatte på timesbasis i saksbehandlingen er fra 2024 inkludert i tallene.

		Totalt antall ansatte	Deltid		Fulltid	
Type	År		Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste	2024	376	5 %	4 %	54 %	38 %
Midlertidige	2024	8	0 %	13 %	38 %	25 %

Tabell 11 Tabellen viser kjønnsbalanse og lønns gjennomsnitt per stillingsgruppe i 2024. Deltidsansatte på timesbasis i saksbehandlingsavdelingen er fra 2024 inkludert i tallene. Månedslønn tilsvare 100 prosent stilling.

		Totalt antall ansatte	Kjønn (%)		Lønn (gjennomsnittlig månedslønn i kroner)	
Type	År		Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Faste	2024	376	59 %	41 %	56 487	58 982
Midlertidige	2024	8	37 %	63 %	47 928	42 586

Tabell 12 Tabellen viser kjønnsbalanse, lønns gjennomsnitt og antall ansatte totalt i 2024. Deltidsansatte på timesbasis i saksbehandlingsavdelingen er fra 2024 inkludert i tallene. Månedslønn tilsvare 100 prosent stilling.

År	Egenmeldt 1-3	Legemeldt 1-3	Egenmeldt 4-16	Legemeldt 4-16	Legemeldt 16+	Totalt ^[1]
2024	1,26 %	0,09 %	0,34 %	0,58 %	3,88 %	6,2 %
2023	1,44 %	0,12 %	0,40 %	0,60 %	3,54 %	6,1 %
2022	1,29 %	1,40 %	0,47 %	0,60 %	3,77 %	6,3 %
2021	0,87 %	0,09 %	0,19 %	1,03 %	2,47 %	4,7 %

4.10.2 Sykefravær

Tabell 13 Sykefravær (uten feriefradrag).

		Totalt antall ansatte	Kjønn (%)		Lønn (gjennomsnittlig månedslønn i kroner)	
Type	År		Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Toppleder	2024	7	71 %	29 %	108 450	118 358
Mellomleder	2024	31	65 %	35 %	75 397	80 523
Seniorrådgiver	2024	145	53 %	47 %	62 100	65 632
Rådgiver	2024	79	51 %	49 %	50 631	51 675
Førstekonsulent	2024	89	72 %	28 %	47 292	47 056
Andre	2024	25	56 %	44 %	38 802	38 544

De siste årene har vi hatt som mål å ikke overstige 5,5 prosent i den enkelte avdeling. Lånekassen hadde i snitt 6,2 prosent sykefravær i 2024. De tre siste årene har det vært veldig jevnt, med hhv. 6,3 prosent i 2022, 6,1 prosent i 2023 og 6,2 prosent i 2024. Det betyr at det er tilbake på nivået fra før koronapandemien, da sykefraværet sank påtagelig i et par år. Korttidsfraværet er jevnt over lavt; det er langtidsfraværet som trekker opp.

To avdelinger nådde målet, hhv. IT-avdelingen og Utdanningsstøtteavdelingen. Stabene og Saksbehandlingsavdelingen nådde ikke målet samlet, selv om enkelte seksjoner ligger

innenfor 5,5 prosent. Sykefraværet er generelt lavt i de aller fleste seksjoner, men langtidsfraværsprosenten i noen seksjoner gjør at gjennomsnittet går opp.

Lånekassen har rutiner for systematisk og god oppfølging av sykmeldte medarbeidere i tråd med gjeldende lovverk.

5 Vurdering av fremtidsutsikter

Lånekassen skal i årene fremover gjennomføre viktige satsinger for å realisere politiske mål. Nye utfordringer, stadig raskere endringer og behovet for å bruke samfunnets ressurser effektivt krever at vi tilpasser våre ordninger og systemer.

For å få til dette, trenger vi et godt bilde av egne styrker og utfordringer og av hva vi ønsker å oppnå de kommende årene. Med utgangspunkt i den gjeldende virksomhetsstrategien har vi derfor formulert konkrete ambisjoner for den kommende treårsperioden. Dette gir et godt grunnlag for løpende prioritering og oppfølging, og vi kommer årlig til å oppdatere ambisjonene. Dette kapitlet tar derfor i hovedsak utgangspunkt i de områdene der vi har formulert langsiktige ambisjoner.

Prioritering og planlegging skjer alltid under usikkerhet. Den geopolitiske situasjonen og et trusselbilde i endring betyr imidlertid at usikkerheten er betydelig større enn vi er vant til. I en slik situasjon skal vi være særlig bevisst på vår helt sentrale funksjon for å sørge for livsopphold for studentene. Vi må opprettholde og styrke det løpende arbeidet for å sikre stabil og sikker drift, samtidig som vi må være forberedt på å kunne måtte gjøre om på overordnede prioriteringer på kort varsel. Dette er erfaringer Lånekassen også har fra pandemien.

Lånekassen er en digital masseforvalter, og vi må kontinuerlig forholde oss til teknologiske endringer. Ett svar på dette er planen om løpende modernisering, som vi omtaler under. Den siste perioden har vært preget av en svært omfattende endring i mulighetene som ligger i kunstig intelligens, særlig knyttet til generativ KI. Som andre offentlige virksomheter, jobber vi med å heve den generelle kompetansen om hvordan vi kan bruke de allment tilgjengelige verktøyene i det daglige arbeidet. Det er imidlertid en større utfordring å ta i bruk både kjente og nye verktøy basert på kunstig intelligens i produksjonen. Mulighetsrommet blir svært stort, også i det vi tenker på som kort sikt. Å ta i bruk KI på en fornuftig måte stiller nye krav måten vi planlegger og gjennomfører endringer. Bruk av KI stiller oss overfor krevende problemstillinger, både på det regulatoriske området og knyttet til dataforvaltningen vår. Gjennom 2024 har vi for eksempel erfart at hjemmelsgrunnlaget vanskeliggjør bruk av prediktive modeller for å gjennomføre effektive kontroller. Vi er i Lånekassen sikre på at det er et betydelig potensial knyttet til å ta i bruk kunstig intelligens i kjernevirksomheten, men vi ser også at vi må jobbe mer med hvordan vi kan utløse dette potensialet, for eksempel i forbindelse med hvordan vi mer effektivt kan håndtere innkommende henvendelser.

Bidra til økt tilgang på kompetanse og arbeidskraft

En av de mest sentrale utfordringene vi skal bidra til, er knapphet på arbeidskraft og kompetanse. Det handler både om å dreie og oppdatere kompetanse slik at den matcher utviklingen i samfunn og næringsliv, og om å mobilisere flere til arbeid.

Perspektivmeldingen peker på muligheten for å få unge mennesker raskere ut i arbeid. Tidligere oppstart og fullføring av utdanning vil kunne gi opp mot 20 000 flere årsverk. I Lånekassens pågående gjennomgang av ordninger for lån og stipend ser vi derfor særlig på effekter på gjennomføring. Lånekassens mål er å identifisere endringer som kan bidra til raskere oppstart og

gjennomføring av studier, og slik øke tilførselen av arbeidskraft og kompetanse. Samtidig må denne ambisjonen balanseres mot de øvrige formålene til Lånekassen; like muligheter til utdanning og tilfredsstillende arbeidsforhold for elever og studenter.

Et tiltak for å sikre kompetanse er å bidra til at flest mulig holder seg relevante og står lengre i arbeid. Økt yrkesdeltakelse blant eldre anslås i perspektivmeldingen 2024 å kunne bidra med nærmere 50 000 årsverk. Kompetanselånet skal gjøre det mulig for flere voksne å investere i sin egen faglige utvikling gjennom intensive kurs eller deltidsstudier. En ren låneordning med høyere støttebeløp som beregnes ut fra studiepoeng, gir økt fleksibilitet for denne målgruppen.

Voksne utdanningssøkende har veldig ulike livssituasjoner, og en slik ordning løser ikke problemet med finansiering for alle. I høringsrunden om rentebærende studielån, ga mange uttrykk for at de også ønsker stipendiering. Det samme gjelder anbefalinger gitt i NOU 1:2025, hvor det er ønske om en «lånekassen for livslang læring», som skal ha ordninger med stipendandel for voksne. Vi antar det fortsatt vil bli etterspurt og vurdert løsninger for andre enn den primære målgruppen for kompetanselånet.

Lånekassen har forberedt for åpning av søknad i 2025, og vil følge opp hvordan den nye ordningen blir mottatt og brukt. Vi vil særlig være oppmerksomme på eventuelle tegn til utilsiktet bruk av ordningen. Det er først over tid vi vil kunne si noe om faktiske effekter, og vi må være forberedt på å kunne gjøre justeringer av ordningen.

Datadrevet innsikt og kunnskap

Gjennom tydelige virksomhetsstrategiske prioriteringer ønsker Lånekassen å legge grunnlaget for en enda mer målrettet utvikling av tjenester og ordninger for kunder og samfunn. Vi skal ta avgjørelser og gi råd basert på data og innsikt i utvikling av regelverk, ordninger og sammenhengende tjenester. For å bidra til at eksisterende og nye ordninger treffer behovene, og at vi har tjenester som gjør ordningene tilgjengelige og enkle å bruke for relevante målgrupper, trenger vi mer data, innsikt og analyse.

Lånekassen vil jobbe for å få bedre systematikk på hva vi produserer av innsikt, hvordan vi behandler den, systematiserer den, gjør den tilgjengelig og tar den i bruk. Dersom vi kan måle hva kundene gjør i møte med Lånekassen, og samtidig tar i bruk vår erfaringsbaserte kunnskap, kan vi identifisere forhold som fører til at de tar kontakt med oss når det ikke bør være nødvendig. I 2025 skal vi definere tydelig hvordan vi skal jobbe med kundeinnsikt og sette oss mål for kundetilfredshet. Vi skal starte en kartlegging av våre behov for innsikt i alle deler av virksomheten, legge opp til bedre håndtering av behovene for data til innsikt og analyse, i tillegg til å bedre mulighetene for utveksling av data.

Finansiering til studiestart - bedre og raskere service

Den raskeste og beste kundeservicen vi har i dag, er den automatiske behandlingen av søknader om lån og stipend. De aller fleste kundene får svar på søknaden og penger på konto etter få dager, mens søknader som må behandles manuelt tar lengre tid. Med komplekst regelverk, nye målgrupper og nye kundebehov øker pågangen fra kundene, både når det gjelder søknader og spørsmål. Svartider på telefon og restanser på e-posthenvendelser er en utfordring. En mer

effektiv håndtering av henvendelser fra kunder som ikke er søknader, vil frigjøre tid til saksbehandling og bedre service på telefon. Vi har derfor en ambisjon om å jobbe systematisk for å avdekke og utbedre forhold som medfører manuelle oppgaver. Innen 2028 skal vi ha gjort endringer som bidrar vesentlig til effektivisering av henvendelser fra kundene, for å frigjøre ressurser til å levere raskere og med høyere kvalitet.

I løpet av perioden skal vi ha tatt i bruk første versjon av utdanningsregisteret. Det er i dag mye manuelt arbeid både i Lånekassen og hos lærestedene med å godkjenne utdanninger for støtte i Lånekassen. Registeret vil bidra til at vi kan få mer av dataene vi trenger, og dataene vil bli mer strukturerte og med økt kvalitet. Dette gir oss mulighet til å automatisere prosessen for godkjenning av utdanninger og effektivisere forvaltningen av allerede godkjente utdanninger. Et nasjonalt utdanningsregister er viktig for hele utdanningssektoren, spesielt med tanke på økt datadeling og flere sammenhengende tjenester.

Tilrettelegging for tilbakebetaling

Omfanget av mislighold av studiegjeld har gått ned over mange år, og det er fortsatt lavt.

I 2024 var det 3,3 prosent av nye tilbakebetalingskunder som fikk vedtak om oppsigelse, mot 3,6 prosent i 2023. Det er likevel avgjørende å følge med på utviklingen på tilbakebetalingsområdet for å kunne forebygge betalingsproblemer og mislighold i en periode med høy kostnadsvekst og økende gjeldsbyrde for nyutdannede.

Lånekassen skal se nærmere på bruken av betalingsutsettelse. Tallene viser at én av ti kunder har brukt opp alle utsettelsene sine. Hvis den økonomiske situasjonen med høye renter vedvarer, kan det påvirke omfanget av mislighold. Det kommende kompetanselånet åpner for at voksne kan ta opp større lån enn Lånekassen tilbyr fra før, og dette vil forsterke behovet for å overvåke og analysere status på tilbakebetalingsområdet.

«Fremtidens innkreving» er et stort tverretatlig program under ledelse av Skatteetaten, som skal harmonisere og modernisere dagens lovverk og løsninger for offentlig innkreving. Skatteetaten krever inn ubetalte studielån for Lånekassen, og våre lovreguleringer og løsninger på innkreavingsområdet vil derfor også bli omfattet. I 2025 vil vi i samarbeid med Skatteetaten se om det er mulighet for forenklinger, før vi i 2026 og 2027 vil modernisere løsningene våre. Lånekassens del av Fremtidens innkreving har et stort omfang, og vil kreve en vesentlig del av Lånekassens oppmerksomhet og ressurser i denne perioden. Deler av behovet vil måtte løses ved å hente inn eksterne ressurser.

Løpende modernisering

Lånekassens IT-systemer for kundetjenester og saksbehandling er aldrende og må moderniseres. I dagens situasjon reduseres muligheten vår til å effektivt gjennomføre ønskede endringer i ordningene, sørge for en effektiv saksbehandling og ta i bruk ny teknologi. Lånekassen mener at den beste løsningen er å gradvis modernisere dagens kjernesystem. Det er elementer av teknologi som går ut på dato, men det er ikke nødvendig å skifte ut hele systemet gjennom et stort erstatningsprosjekt. Vi ønsker å bevare gjenstående verdi fra tidligere investeringer gjennom en økt og varig styrking av vår evne til å holde systemene i god stand. Den første perioden vil vi

gradvis skrive oss ut av gammel teknologi. I løpet av 2025 skal vi, i samråd med departementet, etablere en modell for planlegging, styring og oppfølging av arbeidet med løpende modernisering.

Det er bevilget 25 millioner kroner til formålet i 2025, og planen vil kreve ytterligere styrking i årene som kommer. Dette gir mulighet for en gradvis oppbygging av Lånekassens kapasitet og kompetanse, og de første rekrutteringene vil være på plass første halvdel i 2025. Arbeidsmarkedet for den relevante kompetansen er stramt, og vi vil derfor ha vie særlig oppmerksomhet til arbeidet med rekruttering og kompetanseutvikling i tiden som kommer.

Risikohåndtering

Lånekassen har i dag et velutviklet system for kontroller og en tilfredsstillende oppfølging av identifiserte risikoer. Vi ser imidlertid en økende risiko for misbruk og utilsiktet bruk av offentlige ordninger. Lånekassen tilnærmer seg disse problemstillingene ved å se på intensjonene for og mulige effekter av ordningenes vilkår og regelverk, muligheter for mer innebygget kontroll og automatisk datafangst i systemene, samt systematiske vurderinger av etterkontroller. I 2025 gjør vi et større arbeid for å kartlegge denne type risiko ytterligere og vurdere relevante tiltak.

Strategisk bruk av kommunikasjon er et viktig virkemiddel i arbeidet for å bidra til treffsikre ordninger og etterlevelse av regelverk, og vil få økt oppmerksomhet fremover. Lånekassen samarbeider blant annet med NIFU om insentiver i utdanningsstøtten, og skal våren 2025 gjennomføre et pilotforsøk med bruk av kommunikasjonstiltak rettet mot førsteårsstudenter. Tiltak basert på digital dulting blir også brukt for å forebygge mislighold, og til å spre innkomsten over en lengre periode gjennom årlige søk-tidlig-kampanjer. Vi planlegger også for aktiv bruk av målrettet kommunikasjon for å bidra til økt etterlevelse, blant annet som del av fremtidige bokkontroller.

6 Årsregnskap

6.1 Ledelsens kommentar til årsregnskapet

6.1.1 Formål

Lånekassen er et ordinært statlig forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet.

Lånekassen har hovedkontor i Oslo og kontorer i Stavanger, Trondheim og Ørsta.

Lånekassens samfunnsoppdrag går frem av utdanningsstøttelovens formålsbestemmelse § 1.

Lånekassens samfunnsoppdrag går frem av utdanningsstøttelovens formålsbestemmelse

§ 1. Utdanningsstøtteordningenes formål er å bidra til

- like muligheter til utdanning uavhengig av geografiske forhold, alder, kjønn, funksjonsevne, økonomiske og sosiale forhold
- å sikre samfunnet og arbeidslivet tilgang på kompetanse
- at utdanningen skjer under tilfredsstillende arbeidsforhold, slik at studiarbeidet kan bli effektivt

Loven med forskrifter definerer innholdet i utdanningsstøtteordningene til enhver tid.

Offentligrettslig og privatrettslig regelverk legger også rammebetingelser for Lånekassens forvaltning. Regelverket gjelder for offentlig forvaltning av tildeling av støtte og tilbakebetaling/innkreving av lån. I tillegg har departementet fastsatt føringer i vedtekter for Lånekassen av 15. januar 2016, og i virksomhets- og økonomiinstruks for Lånekassen av 1. januar 2023. Med dette utgangspunktet forvalter Lånekassen utdanningsstøtteordningene, og bidrar til å innfri ordningenes formål.

6.1.2 Konverteringsfondet

I all hovedsak utbetales støtte til studenter i høyere utdanning og elever uten ungdomsrett i videregående opplæring som lån, der en andel av lånet kan gjøres om til stipend ved bestått eksamen og/ eller avlagt grad i høyere utdanning. For å sikre at midler øremerkes omgjøring fra lån til stipend i hele den mulige omgjøringsperioden, er det etablert et konverteringsfond som skal ivareta Lånekassens finansieringsbehov i forbindelse med ordningen. Fondet administreres av Lånekassen, og fondet legger frem eget regnskap.

6.1.3 Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra Kunnskapsdepartementet i Virksomhets- og økonomiinstruks for Statens lånekasse for utdanning. Ledelsen mener at regnskapet gir et dekkende bilde av Lånekassens disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

6.1.4 Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Bevilgningsrapportering

I 2024 har Lånekassen en samlet utgift på kapitel 2410 i bevilgningsrapporteringen på 51,2 milliarder kroner (jf. oppstillingen i pkt. 6.3). Det ble bevilget 50,7 milliarder kroner, som samlet gir et avvik (merforbruk) på 477,1 millioner kroner. For Lånekassens inntektskapitler, 5310 og 5617, ble samlet inntekt i bevilgningsrapporteringen 34,8 milliarder. Det ble bevilget 34,6 milliarder som samlet gir avvik (mindreinntekt) på 153,7 millioner kroner.

Vi hadde større avvik (mer enn 5 prosent og/eller mer enn 5 millioner kroner) på enkelte budsjettområder mellom bevilgning og utbetaling/innbetaling i 2024. Disse avvikene omtales nedenfor.

Kap. 2410 Utgifter

Post 01 – driftsutgifter, kan nyttes under post 45

Mindreutgift 17,858 millioner kroner/avvik 4 prosent.

Mindreforbruket skyldes blant annet lønnskompensasjonen tildelt Lånekassen i 2024, 7,380 millioner kroner, som skal disponeres til lønnsforhandlingene i 2025. Mindreforbruket skyldes også mindre utgifter på grunn av forsinket aktiviteter, som blant annet kompetanselånet. Midlene søkes derfor overført og stilt til disposisjon på kap. 2410 post 01 for 2025.

Post 45 – større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres, kan nyttes under post 01

Mindreutgift 10,840 millioner kroner/avvik 21 prosent.

Tildelingen på post 45 består av midler til IT-utvikling av fullføringsreformen (VGO), utvikling av mer fleksible studiestøtteordninger (Fleks) og driftsanskaffelse.

Mindreforbruket er relatert til gjenstående utvikling, forsinkelser i utviklingen av mer fleksibel studiestøtteordning og driftsanskaffelsen. Midlene søkes derfor overført og stilt til disposisjon på kap. 2410 post 45 for 2025.

Post 70 – utdanningsstipend, overslagsbevilgning

Merutgift -56,7 millioner, avvik -1,4 prosent

Posten dekker stipender til unge i videregående opplæring samt barnestipend (tidligere forsørgerstipend), flyktningstipend, stipend til søkere med nedsatt funksjonsevne m.m.

Merutgiften skyldes i hovedsak at det ble utbetalt mer i stipend til søkere med nedsatt funksjonsevne, flyktningstipend og utstyrsstipend enn anslått.

Post 71 – andre stipend, overslagsbevilgning

Mindreutgift 3,9 millioner, avvik 0,7 prosent

På posten føres tilskudd til reiser, stipendandelen av skolepengestøtte til utdanning i utlandet samt stipend til forberedende språkkurs i utlandet. Mindreutgiften skyldes i hovedsak lavere utbetalinger av skolepengestøtte enn anslått.

Post 72 – rentestøtte, overslagsbevilgning

Mindreutgift 43,3 millioner kroner, avvik 1,9 prosent.

Kostnadene ved å gi rentefrie lån føres på kap. 2410 post 72. Etter at låntakerne avslutter utdanningen, tar det noen måneder før det lages nedbetalingsplan. Lånet settes da rentebærende, med virkning fra første dato etter at utdanningen ble avsluttet. Renter som påløper for perioden fra utdanningen avsluttes frem til nedbetalingsplan blir laget, blir belastet kunden, og dermed flyttet fra kap. 2410 post 72 til kap. 2410 post 90, der påløpte renter føres. Mindreutgiften skyldes at rentestøttebehovet ble noe lavere enn anslått.

Post 73 – avskrivninger, overslagsbevilgning

Merutgift -47,1 millioner kroner, avvik -4,5 prosent.

Avskrivningene som føres på kap. 2410 post 73 er rettighetsbaserte ettergivelser. Merforbruket skyldes i hovedsak høyere avskrivningsbeløp på grunn av uførhet enn det som ble lagt til grunn i anslaget.

Post 74 – Tap på utlån

Mindreutgift 7,5 millioner kroner, avvik 2,7 prosent.

Avskrivningene som føres på post 74 er i hovedsak permanente overføringer til Statens Innkrevingssentral (SI), men også avskrivninger knyttet til gjeldsordninger. Posten er en rammebevilgning og det avskrives ikke mer enn det som er bevilget per år. Mindreutgiften skyldes i hovedsak færre avskrivninger knyttet til gjeldsordninger enn anslått.

Post 90 – økt lån og rentegjeld, overslagsbevilgning

Merutgift -456,7 millioner kroner, avvik -1,1 prosent

På post 90 føres økningen i Lånekassens utlån og utestående renter. Merforbruket skyldes i hovedsak et noe høyere utlån enn det som ble lagt til grunn i anslagene.

Kap. 5310 Inntekter

Post 29 – termingebyr

Mindreinntekt - 0,1 millioner kroner, avvik -6,5 prosent.

Termingebyrer ilegges tilbakebetalere som mottar brevfactura fra Lånekassen. Kunder som benytter e-faktura og avtalegiro betaler ikke termingebyr.

Mindreinntekten skyldes at det var færre kunder med brevfactura enn det som ble lagt til grunn for i anslagene.

Post 89 – purregebyr

Merinntekt 2,5 millioner kroner, avvik 2,3 prosent.

Purregebyrer ilegges kunder som er forsinket i betalingen. Gebyrene er på 280 kroner ved første purring og 490 kroner ved andre purring (varsel om oppsigelse).

Merinntekten skyldes at det var flere kunder som ble purret enn det som ble lagt til grunn i anslaget.

Post 90 – redusert lån og rentegjeld

Merinntekt 122,4 millioner kroner, avvik 0,9 prosent.

På denne posten føres alle innbetalte avdrag og betalinger av tidligere opptjente renter, samt at gjeld som avskrives eller føres på som tap på Post 73 og 74 også føres her.

Merinntekten på posten skyldes i hovedsak høyere innbetalinger på avdrag enn lagt til grunn for bevilgningen, samt større rentebeløp fra tidligere perioder som er innbetalt enn anslått.

Post 93 – omgjøring av utdanningslån til stipend

Mindreinntekt -110 millioner kroner, avvik -1,4 prosent.

Anslaget på posten er basert på avsetningen på kap. 2410 post 50 i tidligere år der det anslås hvor stor andel fra det enkelte år som vil bli omgjort til stipend. Dette innebærer at det ikke er direkte sammenheng med årets avsetning på kap. 2410 post 50 og det som føres på kap. 5310 post 93 samme periode.

Mindreinntekten på posten skyldes en noe lavere omgjøring fra lån til utdanningsstipend enn det som lå til grunn for anslaget.

Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Post 80 – renter

Merinntekt 101,2 millioner kroner, avvik 0,7 prosent.

På denne posten føres renteinntektene på alle utlån gjennom året. Dette gjelder renter som er belastet kunder i tilbakebetalingsfasen, og renter som er ført som kostnader på post 72 som er kostnadene staten har på lån som er rentefrie under utdanningen (rentestøtten), og lån som er avskrevet.

Forbruket ble om lag som lagt til grunn for bevilgning i 2024. Merinntekten på posten skyldes noe høyere renteinntekter enn det som ble lagt til grunn i anslaget.

Artskontorrapporteringen

I bevilgningsrapporteringen over er kap. poster beskrevet og kommentert i forhold til mer/mindre forbruk. Under artskontorrapporteringen er poster vist sammen i forhold til underliggende artskonti som overordnet kan grupperes som vist nedenfor. Man finner mer detaljert informasjon i notene til oppstilling artskontorrapportering, punkt 6.4 i Årsrapporten

Netto utbetalt lån

Dette er resultatet av kap.2410 post 90 og kap. 5310 post 90 og 93.

Det er en økning på netto utbetalt lån på 3 230,3 millioner kroner i 2024 sett i forhold til 2023 Det er utbetaling nye av lån, kap. 2410 post 90 som er hovedgrunnen.

Jf. note 9.

Inntekter ved innkreving låneordningen

Inntekter utgjør kap. 5310 post 29 og 89, termingebyr og purregebyr, pluss netto renteinntekter på kap. 5617 post 80.

Vi har økte inntekter i 2024 i forhold til 2023. Vi har en økning i beholdning av rentebærende lån som påvirker renteinntekter.

Kostnader og tilskudd låneordningen

Kostnadene utgjør kap. 2410 post 70, 71, 72, 73 og 74.

Post 72, rentestøtte påvirkes av rentenivå og utvikling på beholdning av ikke rentebærende lån.

Post 74, tap på utlån er en rammebevilgning og skiller seg ut fra de øvrige utgiftsposter knyttet til lånevirkksomheten som har overslagsbevilgning.

6.1.5 Revisjon

Iht. § 19 i utdanningsstøtteleven reviderer Riksrevisjonen Lånekassens regnskap og forvaltning. Revisjonsberetningen for regnskapsåret 2024, for Lånekassen og Konverteringsfondet, utstedes fra Riksrevisjonen senest 1. mai 2025. Revisjonsberetning og all underliggende korrespondanse knyttet til den finansielle revisjon er offentlig informasjon fra dette tidspunktet.

Kjetil Moen

Kjetil Moen (Mar 13, 2025 15:49 GMT+1)

6.2 Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskapet for Lånekassen er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, og nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2024 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement. Lånekassen kommer ikke inn under regnskapsloven eller Kredittilsynets regler for bankregnskap. Lånekassen er i 2024 ikke omfattet av nettoføringsordningen for merverdiavgift i statsforvaltningen, jf. rundskriv R-116 fra Finansdepartementet.

Oppstillingen av bevilgnings- og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a. Regnskapet følger kalenderåret.
- b. Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c. Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.
- d. Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Renteinntektene blir tatt inn i resultatregnskapet etter hvert som de blir opptjent. I samsvar med gjeldende regelverk stopper ikke Lånekassen inntektsføringen av renter på misligholdte utlån. Rentene blir beregnet og inntektsført frem til tidspunktet for bokføring av konstatert tap.

Lånekassen utgiftsfører tap i årsregnskapet først når tapet er endelig konstatert. Det vil si at avskrivning hovedsakelig er foretatt etter de årsaker som er hjemlet i Lov om utdanningsstøtte til elever og studenter (lov av 3. juni 2005 nr. 37) med tilhørende forskrifter. Skatteetaten ved divisjon innkreving, Statens innkrevingssentral (SI), inntektsfører selv de inntekter som framkommer ved innfordring av permanent overførte lån.

Konverteringsfondet er etablert som et selvstendig fond med egne statutter og eget regnskap.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Lånekassen har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Eventuelle mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. Eventuelle avgitte fullmakter framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Lånekassen har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Lånekassen har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Regnskapstall i bevilgnings- og artskontorrapportering med noter viser regnskapstall rapportert til statsregnskapet. I tillegg viser noten til artskontorrapporteringen *Sammenheng mellom avregning*

med statskassen og mellomværende med statskassen bokførte tall fra virksomhetens kontospesifikasjon i kolonnen *Spesifisering av bokført avregning med statskassen*. Noten viser forskjellen mellom beløp virksomheten har bokført på eiendels- og gjeldskontoer i virksomhetens kontospesifikasjon (herunder saldo på kunde- og leverandørreskonto) og beløp virksomheten har rapportert som fordringer og gjeld til statsregnskapet og som inngår i mellomværende med statskassen.

Virksomheten har innrettet bokføringen slik at den følger kravene i bestemmelser om økonomistyring i staten. Dette innebærer at alle opplysninger om transaksjoner og andre regnskapsmessige disposisjoner som er nødvendige for å utarbeide pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 3.3.2, og spesifikasjon av pliktig regnskapsrapportering, jf. bestemmelsene punkt 4.4.3, er bokført. Bestemmelsene krever blant annet utarbeiding av kundespesifikasjon og leverandørspesifikasjon. Dette medfører at salgs- og kjøpstransaksjoner bokføres i kontospesifikasjonen på et tidligere tidspunkt enn de rapporteres til statsregnskapet, og innebærer kundefordringer og leverandørgjeld i kontospesifikasjonen.

6.3 Oppstilling av bevilgningsrapporteringen

Tabell 14 Samlede tildelinger og regnskapstall for utgifts- og inntektskapitler for 2024. Den viser også beholdninger i kapitalregnskapet per 31.12.2024.

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2024	Merutgift (-) og mindreutgift
2410	Statens lånekasse for utdanning	01	Driftsutgifter	A, B	448 177 000	430 318 544	17 858 456
2410	Statens lånekasse for utdanning	45	Større utstyrsinnkjøp og vedlikehold		50 822 000	39 981 715	10 840 285
2410	Statens lånekasse for utdanning	70	Utdanningsstipend	A	3 948 162 000	4 004 891 084	-56 729 084
2410	Statens lånekasse for utdanning	71	Andre stipend	A	558 802 000	554 884 342	3 917 658
2410	Statens lånekasse for utdanning	72	Rentestøtte	A	3 602 567 000	3 559 199 019	43 367 981
2410	Statens lånekasse for utdanning	73	Avskrivninger	A	1 042 155 000	1 089 329 984	-47 174 984
2410	Statens lånekasse for utdanning	74	Tap på utlån	A	280 500 000	272 917 392	7 582 608
2410	Statens lånekasse for utdanning	90	Økt lån på rentegjeld	A	40 795 553 000	41 252 327 960	-456 774 960
Sum utgiftsført					50 726 738 000	51 203 850 039	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling	Regnskap 2024	Merinntekt og mindreinntekt (-)
5310	Statens lånekasse for utdanning	04	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	A	3 873 000	3 873 419	419
5310	Statens lånekasse for utdanning	29	Termingebyr	A	1 801 000	1 684 327	-116 673
5310	Statens lånekasse for utdanning	89	Purregebyr	A	111 340 000	113 863 543	2 523 543
5310	Statens lånekasse for utdanning	90	Redusert lån og rentegjeld	A	12 919 851 000	13 042 317 311	122 466 311
5310	Statens lånekasse for utdanning	93	Omgjøring av studielån til stipend	A	8 065 638 000	7 955 634 949	-110 003 051
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning	80	Renter	A	13 571 033 000	13 672 304 024	101 271 024
5309	Tilfeldige inntekter	29	Ymse inntekter		0	7 000	
5700	Inntekter til Folketrygden	72	Arbeidsgiveravgift til Folketrygden		0	37 623 047	
Sum inntektsført					34 673 536 000	34 827 307 620	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						16 376 542 419	
Kapitalkontoer							
60081001	Norges Bank KK /innbetalinger					26 054 187 656	
60081002	Norges Bank KK/utbetalinger					-42 402 365 073	
702950	Endring i mellomværende med statskassen					-28 365 002	
Sum rapportert						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12.)							
Konto	Tekst				2024	2023	Endring
630002	Utlån til statsbanker under Kunnskapsdepartementet				276 976 418 534	256 722 042 835	20 254 375 699
702950	Mellomværende med statskassen				35 304 157	63 669 159	-28 365 002

Note A - Forklaring av samlet tildeling

Tabell 15 Samlet tildeling fordelt på kapitler og poster.

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
241001		448 177 000	448 177 000
241045	15 822 000	35 000 000	50 822 000
241070		3 948 162 000	3 948 162 000
241071		558 802 000	558 802 000
241072		3 602 567 000	3 602 567 000
241073		1 042 155 000	1 042 155 000
241074		280 500 000	280 500 000
241090		40 795 553 000	40 795 553 000
Sum kap. 2410	15 822 000	50 710 916 000	45 458 612 000
531004		3 873 000	3 873 000
531029		1 801 000	1 801 000
531089		111 340 000	111 340 000
531090		12 919 851 000	12 919 851 000
531093		8 065 638 000	8 065 638 000
Sum kap. 5310		21 102 503 000	21 102 503 000
561780		13 571 033 000	13 571 033 000
Sum kap. 5617		13 571 033 000	13 571 033 000

Note B - Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Tabell 16 Brukte fullmakter og mulig overførbart beløp til neste år.

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift (-) / mindreutgift	Merutgift (-) / mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Sum grunnlag for overføring	Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024 ³⁰	Maks. overførbart beløp ³¹	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten ³²
241001		17 858 456	17 858 456	17 858 456	7 380 000	29 419 850	17 858 456
241045	Kan overføres Kan nyttes under post 01	10 840 285	10 840 285	10 840 285			10 840 285
241070	Overslagsbevilgning	-56 729 084	-56 729 084	Ikke aktuell			
241071	Overslagsbevilgning	3 917 658	3 917 658	Ikke aktuell			
241072	Overslagsbevilgning	43 367 981	43 367 981	Ikke aktuell			
241073	Overslagsbevilgning	-47 174 984	-47 174 984	Ikke aktuell			
241074		7 582 608	7 582 608	Ikke aktuell			
241090	Overslagsbevilgning	-456 774 960	-456 774 960	Ikke aktuell			
531004		419	419	Ikke aktuell			
531029		-116 673	-116 673	Ikke aktuell			
531089		2 523 543	2 523 543	Ikke aktuell			
531090		122 466 311	122 466 311	Ikke aktuell			
531093		-110 003 051	-110 003 051	Ikke aktuell			
561780		101 271 024	101 271 024	Ikke aktuell			

³⁰ Kolonnen viser lønnskompensasjon på den enkelte budsjettpost for lønnsoppgjørene 2024 slik foreslått i departementenes omgrupperingsproposisjoner og slik disse kommer frem av vedlegg 4 i Prop. 36 S (2024–2025) Nysaldering av statsbudsjettet 2024. Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon.

³¹ Maksimalt beløp som kan overføres er lønnskompensasjon pluss 5 prosent av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24, fratrukket lønnskompensasjon, eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». For poster uten stikkordet «kan overføres», beregnes maksimalt overførbart beløp slik: (Årets bevilgning - lønnskompensasjon) *5 prosent + lønnskompensasjon. Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

³² Mulig overførbart beløp er «Sum grunnlag for overføring», men maksimalt «Maks. overførbart beløp», og minimum «Kompensasjon for lønnsoppgjøret 2024». Se årlig rundskriv R-2/2025 for mer detaljert informasjon om mulig overførbart beløp.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Tilsagnsfullmakter

Stortinget har i statsbudsjettet 2024 gitt fullmakter til Kunnskapsdepartementet, og følgende tilsagnsfullmakter er delegert til Lånekassen:

Fullmakt til å gi tilsagn om å utbetale lån og stipend for første halvår 2025 etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2024, jf. kap. 2410, postene 70, 71, 72 og 90, samt kap. 5617, post 80. Se tilsagnsfullmakt nr. 3 i Innst. 12 S (2023–2024), jf. Prop. 1 S (2023–2024).

Fullmakt til å gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2025 etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2024, jf. kap. 2410, post 50. Se tilsagnsfullmakt nr. 4 i Innst. 12 S (2023–2024), jf. Prop. 1 S (2023–2024).

Fullmakt til føringer på mellomværende med statskassen

Kunnskapsdepartementet gir Lånekassen fullmakt til å inntektsføre utestående midler mot Konverteringsfondet i samme periode som konvertering av lån til stipend gjøres, og mot Lånekassens mellomværende med statskassen, jf. Prop. 1 S (2023–2024). Mellomværende utlignes i påfølgende periode når oppgjøret blir overført fra Konverteringsfondet.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgning mot tilsvarende merinntekt og andre fullmakter

Kunnskapsdepartementet har i tildelingsbrevet for 2024 delegert fullmakt til å:

- nettoføre ved utskifting av utstyr på post 01, slik at inntekter fra salg av brukt utstyr kan føres på post 01, jf. punkt 2.2 i rundskriv R-110
- inngå leieavtaler og avtaler om kjøp av tjenester utover budsjettåret, jf. punkt 2.3 i rundskriv R-110
- overskride tildelingen på post 01 med inntil 2 prosent av bevilgningen mot tilsvarende merinntekter, jf. punkt 2.4 i rundskriv R-110
- omdisponere inntil 5 pst. av bevilgningen under post 01 til post 45, jf. punkt 2.5 i rundskriv R-110
- overskride driftsbevilgningen med inntil 5 pst. til investeringsformål, mot tilsvarende innsparing i 3 etterfølgende budsjettår, jf. punkt 2.6 i rundskriv R-110

Fullmaktene må disponeres i tråd med vilkårene Finansdepartementet har satt i rundskriv R-110.

Fullmakt til belastning av kap. 471 post 71 erstatninger

Kunnskapsdepartementet gir Lånekassen fullmakt til å belaste kapittel 471 Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferdsvederlagsordning, post 71 Erstatningsansvar m.m. for erstatninger som er omfattet av rundskriv G-01/2017 fra Justis- og beredskapsdepartementet. Departementet presiserer at Lånekassen er ansvarlig for at vilkårene for å utgiftsføre erstatningsutbetalinger på kap. 471 post 71 er oppfylte i henhold til rundskrivets bestemmelser, og at Justis- og beredskapsdepartementet varsles i henhold til rundskrivets punkt 4. Fullmakt er ikke benyttet i 2024.

Mulig overførbart beløp

Lånekassen har en mindretgift på kap. 2410 post 01 som beløper seg til 17 858 456 kroner.

Ubrukt bevilgning på kap. 2410 post 45, med stikkordene kan overføres og kan nyttes under post 01, utgjør 10 840 285 kroner, som overføres neste budsjettår.

Netto mulig overførbart beløp fra 2024 til 2025 er 28 698 741 kroner. Mulig overføring er en beregning, og virksomheten kan søke overføring av ubrukte bevilgninger til overordnet departement.

I netto mulig overførbart beløp ligger det en lønnskompensasjon på 7 380 000 kroner på grunn av forsinket lønnsoppgjør i 2024.

6.4 Oppstilling av artskontorrapporteringen

Tabell 17 Artskontorrapporteringen for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.

	Note	2024	2023
<i>Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>			
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	3 873 419	5 099 123
Sum innbetalinger fra drift		3 873 419	5 099 123
<i>Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>			
Utbetalinger til lønn	2	302 231 189	294 145 514
Andre utbetalinger til drift	3	167 635 284	182 568 950
Sum utbetalinger til drift		469 866 473	476 714 464
Netto rapporterte driftsutgifter		465 993 054	471 615 341
<i>Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>			
Innbetaling av finansinntekter	4	2	54
Sum investerings- og finansinntekter		2	54
<i>Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet</i>			
Utbetaling til investeringer	5	433 097	920 467
Utbetaling av finansutgifter	4	691	3 189
Sum investerings- og finansutgifter		433 788	923 656
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		433 786	923 603
<i>Netto utbetalt utlån</i>			
Netto utbetalt utlån	9	20 254 375 700	17 024 073 183
Sum netto utbetalt utlån		20 254 375 700	17 024 073 183
<i>Netto innkrevingsvirksomhet som gjelder låneordning</i>			
<i>Inntekter som gjelder låneordning</i>			
Renteinntekter	6	10 113 105 005	6 759 354 568
Renteinntekter – rentestøtte	6	3 559 199 019	2 384 979 201
Gebyrinntekter	6	115 478 870	105 379 098
Sum inntekter som gjelder låneordning (A)		13 787 851 894	9 249 712 867
<i>Kostnader som gjelder låneordning</i>			
Rentekostnader – rentestøtte	7	3 559 199 019	2 384 979 201
Tap på utlån	7	272 917 392	283 357 011
Sum kostnader som gjelder låneordning (B)		3 832 116 411	2 668 336 213
Netto innkreving som gjelder låneordning (A-B)		9 955 735 483	6 581 376 654
<i>Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	5 649 105 410	5 240 383 336
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		5 649 105 410	5 240 383 336
<i>Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler</i>			
Tilfeldige inntekter (Inntektsføring foreldede poster) konto 5309		7 000	4 099
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		37 623 047	36 630 612
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		37 630 047	36 634 711
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		16 376 542 419	16 118 984 097
<i>Oversikt over mellomværende med statskassen</i>			
Eiendeler og gjeld			
Fordringer på ansatte		172 940	0
Mellomværende med konverteringsfondet		53 517 656	79 593 912
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-9 740 729	-11 065 109
Skyldige offentlige avgifter		-16 921	0
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse		-8 349 801	-4 676 714
Differanser på bank og uidentifiserte innbetalinger		-278 988	-182 929
Sum mellomværende med statskassen	8	35 304 157	63 669 159

Note 1 - Innbetalinger fra drift

Tabell 18 Innbetalinger fra drift for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
<i>Innbetalinger fra tilskudd og overføringer</i>		
Refusjon av ODA-godkjente utgifter til avskrivning av utdanningslån ³³	3 873 419	5 099 123
Sum innbetalinger fra tilskudd og overføringer	3 873 419	5 099 123
Sum innbetalinger fra drift	3 873 419	5 099 123

Note 2 - Utbetalinger til lønn

Tabell 19 Lønnsutbetalinger for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
Lønn ³⁴	253 739 592	247 844 365
Arbeidsgiveravgift	37 623 047	36 630 612
Pensjonsutgifter ³⁵	22 959 255	19 438 366
Sykepenger og andre refusjoner	-16 056 246	-13 783 907
Andre ytelser	3 965 540	4 016 079
Sum utbetalinger til lønn	302 231 189	294 145 514
Antall årsverk ³⁶	324	330

³³ Refusjon til dekning av avskrivninger av lån til kvotestudenter. Ordningen fases ut og vil naturlig reduseres fra år til år.

³⁴ Lønnsutgiftene i 2024 er tilnærmet lik 2023, men lønnsoppgjøret for 2024 vil først bli utbetalt i 2025.

³⁵ Premiesatsen for arbeidsgiverandelen utgjorde i 2024 8,7 prosent (arbeidsgiverandel av pensjonspremien/pensjonsgrunnlaget i 2024 rapportert til SPK). For regnskapsåret 2023 utgjorde premiesatsen 8,5 prosent. Pensjonsutgiftene for 2024 er hensyntatt estimert lønnsoppgjør for 2024. Det beregnes arbeidsgiveravgift av pensjonsutgiftene.

³⁶ Årsverk iht. PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk, uttrekk etter standardrapport fra DFØ.

Note 3 - Andre utbetalinger til drift

Tabell 20 Utbetalinger til drift for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
Husleie	22 501 529	21 011 828
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	66 008	23 989
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	5 168 041	6 730 424
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 080 821	1 062 017
Mindre utstyrskaffelser ³⁷	1 807 360	1 228 965
Programvarelisenser og leie av maskiner ³⁸	23 687 028	33 517 624
Kjøp av konsulentttjenester ³⁹	17 971 707	28 737 066
Kjøp av konsulentttjenester post 45 ⁴⁰	39 981 715	32 585 165
Kjøp av andre eksterne tjenester ⁴¹	41 229 025	43 377 367
Reiser og diett	2 854 212	2 741 053
Kontorrekvisita, kurs, telefon, porto m.m. ⁴²	6 735 062	7 439 788
Medlemskontingenter og gaver	202 884	214 138
Transaksjonskostnader m.m.	4 349 894	3 899 525
Sum andre utbetalinger til drift	167 635 284	182 568 950

Note 4 - Finansinntekter og finansutgifter

Tabell 21 Finansinntekter for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Valutagevinst	2	54
Sum innbetaling av finansinntekter	2	54

³⁷ Kostnadsnivået i 2024 er noe høyre enn i 2023, men holder seg på et relativt normalt nivå, som følge av at det i 2022 ble foretatt en større utskifting av PCer. En større utskifting av PCer gjennomføres hvert fjerde år.

³⁸ Lavere lisenskostnader skyldes hovedsakelig forskuddsbetaling av lisenskostnader i 2023 for 2024.

³⁹ Reduksjonen skyldes at det i 2024 er brukt mer internressurser enn tidligere, samt at det har vært lavere driftsaktivitet.

⁴⁰ I 2024 er konsulentbruken knyttet til tildelte midler på kap. 2410 post 45 for utvikling av ny saksmodul, fleksible støtteordninger og anskaffelse av ny driftsavtale. I tillegg til bruk av ekstern bistand er det registrert nærmere 15 885 interne timer.

⁴¹ Reduksjonen skyldes insourcing av driftsoppgaver og lavere driftsaktiviteter.

⁴² Kostnadsnivået holder seg på ett normalt nivå.

Tabell 22 Finansutgifter for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	691	3 189
Valutatap	0	1
Sum utbetaling av finansutgifter	691	3 189

Note 5 - Utbetaling til investeringer

Tabell 23 Utbetalinger til investeringer for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
<i>Utbetaling til investeringer</i>		
Inventar	80 229	388 495
Videokonferanseutstyr	352 868	531 972
Sum utbetaling til investeringer	433 097	920 467

Note 6 - Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

Tabell 24 Gebyr- og renter for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
Purregebyr	113 863 543	103 723 488
Termingebyr	1 684 327	1 655 609
<i>Sum gebyrinntekter</i>	<i>115 547 870</i>	<i>105 379 098</i>
Renteinntekter – Rentebelastning	8 717 455 630	5 861 566 972
Renteinntekter – Rentes renter	163 363 459	66 323 925
Renteinntekter – Forsinkelsesrenter	512 697 064	391 312 355
Renteinntekter ved overkurs	80 328	54 742
Rentekostnader ved underkurs	-7 498 316	-11 860 326
Renteinntekter – Rentebelastning ved betalingsvilkår (80-post)	727 006 840	451 956 899
<i>Sum renteinntekter uten netto rentestøtte</i>	<i>10 113 105 005</i>	<i>6 759 354 568</i>
Renteinntekter – Renter på A-lån = Netto rentestøtte	3 559 199 019	2 384 979 201
<i>Sum renteinntekter</i>	<i>13 672 304 024</i>	<i>9 144 333 769</i>
Sum gebyr- og renteinntekter	13 787 851 894	9 249 712 867

Som i samfunnet ellers har utviklingen i rentenivået i løpet av 2024 hatt stor påvirkning på Lånekassens inntekter ved rentebelastning og utgifter i form av rentestøtte på ikke rentebærende lån til kunder i utdanning, se også note 7. I 2024 hadde Lånekassen renteinntekter på 13 672 304 024 kroner som er en økning sammenlignet med 2023, hvor renteinntektene utgjorde 9 144 333 769 kroner.

Rentene i Lånekassen blir fastsatt på grunnlag av et gjennomsnitt av de fem beste tilbudene om boliglån i markedet. Dette gjennomsnittet kalles basisrenten. Fra basisrenten blir det trukket 0,15 prosentpoeng. Dette beregningsgrunnlaget gjelder både flytende og fast rente i Lånekassen. Både flytende og fast rente blir fastsatt annenhver måned.

Det er Finanstilsynet som observerer utviklingen av boliglånsrentene og fastsetter basisrenten. Denne basisrenten er utgangspunktet for beregning av rentesatsene i Lånekassen. Modellen baserer seg på data som bankene er forpliktet til å rapportere inn til Finansportalen. Observasjonsperioden for flytende rente er to måneder, med to måneders opphold før renten trer i kraft. For fast rente er observasjonsperioden på én måned, med én måneds opphold før virkedato.

Rentesatsen økes hvis lånet blir oppsagt i henhold til «Lov om renter ved forsinket betaling» (forsinkelsesrenteloven). Forsinkelsesrenten fastsettes to ganger i året av Finansdepartementet, med virkning fra 1. januar og 1. juli. Den følger styringsrenten til Norges Bank med et påslag på minst 8 prosentpoeng. Forsinkelsesrenten var 12,5 prosent i 2024. Dersom lånet blir sagt opp, vil det fra oppsigelsen løpe forsinkelsesrenter av hele gjelden.

Rentestøtte blir beregnet og er et uttrykk for hvor mye staten subsidierer lånedelen av støtteordningene ved at utdanningslån er rentefrie i utdanningstiden. Kostnaden dekkes under post 72 rentestøtte, jf. note 7.

Tabell 25 Ordinære rentesatser for 2024.

Tidsrom	Flytende rente	Fast rente i 3 år	Fast rente i 5 år	Fast rente i 10 år
01.11.–31.12.2024	5,233 %	4,371 %	4,208 %	4,275 %
01.09.–31.10.2024	5,242 %	4,755 %	4,717 %	4,583 %
01.07.–31.08.2024	5,214 %	4,784 %	4,630 %	4,525 %
01.05.–30.06.2024	5,128 %	4,678 %	4,525 %	4,458 %
01.03.–30.04.2024	5,032 %	4,544 %	4,343 %	4,275 %
01.01.–29.02.2024	4,765 %	5,061 %	4,870 %	4,717 %

Note 7 - Kostnader låneordning, tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tabell 26 Kostnader som gjelder låneordningen for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
Renter på A-lån (ikke rentebærende lån)	4 286 205 859	2 836 936 100

Rentebelastning ⁴³	-727 006 840	-451 956 899
Rentestøtte	3 559 199 019	2 384 979 201
Tap på utlån	272 917 392	283 357 011
Sum kostnader låneordning	3 832 116 411	2 668 336 213

Tabell 27 Stipend og avskrivninger for 2024 og sammenlignbare tall fra 2023.

	2024	2023
Utdanningsstipend	4 004 891 084	3 723 061 853
Andre stipend	554 884 342	567 080 843
<i>Sum stipend</i>	<i>4 559 775 425</i>	<i>4 290 142 696</i>
Rettighetsbaserte avskrivninger	1 089 329 984	950 240 640
Sum stipend og avskrivninger	5 649 105 410	5 240 383 336

Samlede stipendkostnader tilknyttet studiestøtteordningen

Tabell 28 Stipendkostnader, lån som er omgjort til stipend og samlede stipendkostnader for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.

	2024	2023
Stipend til elever og studenter	4 559 775 425	4 290 142 696
Konvertert fra lån til stipend ⁴⁴	7 955 634 949	7 965 559 270
Samlede stipendkostnader pr. år	12 515 410 374	12 255 701 966

Det er verdt å merke seg at «konvertert fra lån til stipend» finansieres av konverteringsfondet og framkommer som en del av netto utbetalte utlån i artskontorrapporten, jf. note 9 og 10. Skal man få en total oversikt over hvor mye stipend som er innvilget gjennom studiestøtteordningen, må lån som er omgjort til stipend legges til stipendkostnadene.

Avskrivninger (rettighetsbaserte ettergivelser)

Post 73 dekker utgifter til ulike ordninger med ettergivelser av utdanningslån og renter.

Tabell 29 Avskrivninger fordelt på ulike ordninger for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.

	2024	2023
Ettergivelse for lærere	52 837 292	66 403 453
Ettergivelse, distriktsettergivelse ⁴⁵	175 443 969	179 235 511

⁴³ Rentebelastning av kunder ved avsluttet utdanning.

⁴⁴ Konvertert lån avviker mellom Lånekassens og konverteringsfondets regnskap da konverteringer, som følge av kontant-prinsippet, føres i fondet måneden etter at omgjøring er gjort i Lånekassens regnskap.

⁴⁵ Ordningen omfatter Finnmark og enkelte kommuner i Nord-Troms, samt ettergivelse for leger i enkelte kommuner.

Ettergivelse, kvoteordning ⁴⁶	2 068 222	7 252 538
Ettergivelse pga. dødsfall	94 569 155	81 255 967
Ettergivelse ved sykdom, arbeidsuførhet og alderspensjon	566 706 614	504 860 933
Renter	196 684 013	110 433 875
Automatisk avskrivning av små restsaldoer ved innfrielse	1 020 719	798 363
Sum avskrivninger og renter	1 089 329 984	950 240 640

Tap på utlån

Lånekassen yter lån til livsopphold og utdanningskostnader på grunnlag av lovfestede rettigheter. Det foretas ingen kredittvurdering av låntakerne, og det kreves ikke sikkerhet for lånet. Slike usikrede lån vil normalt være forbundet med en høyere tapsrisiko enn ordinære, pantesikrede banklån hvor långiver har hatt anledning til å vurdere kundenes kredittverdighet på forhånd.

I Lånekassens utlånsportefølje er det også inkludert lån som må defineres som tapsutsatte. Risikoen for tap vil være særlig stor innenfor beholdningen av oppsagte lån. I tillegg til oppsagte lån vil det også være risiko for tap blant de lånene der det er gitt lettelsener i betalingsvilkårene, men hvor lånet ikke er misligholdt.

Lånekassen avskriver fordringen når den overføres til Skatteetaten (SI) på permanent basis⁴⁷.

I tillegg avskrives fordringer som i henhold til fastsatte regler i tilbakebetalingsforskriften kapittel 6 med sikkerhet kan karakteriseres som tapte.

Tabell 30 Tap på utlån for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.

	2024	2023
Avskrevet som tap, uerholdelig	3 197 481	6 897 748
Avskrevet som tap, gjeldsordning	51 382 291	50 497 238
Avskrevet som tap og overført til Skatteetaten (SI)	218 337 620	225 962 025
Tap på utlån⁴⁸	272 917 392	283 357 011

Inkassosaker hvor innfordringen ikke har hatt vesentlig fremgang tre år etter oppsigelse, blir overført til Skatteetaten (SI) på permanent basis. Disse kundene mister alle rettigheter i Lånekassen, også muligheten til å få ny støtte.

For mer informasjon se årsrapportens kap. 4.

⁴⁶ Ordningen omfatter hovedsakelig borgere fra u-land.

⁴⁷ Statens inntekter av fordringer som er permanent overført til Skatteetaten (SI) inntektsføres på kap. 4618 Skatteetaten, post 85 Inngått på tapsførte lån mv.

⁴⁸ Tap på utlån er en rammebevilgning.

Note 8 - Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

Tabell 31 Del A) Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen.

	2024	2024	Forskjell
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	
<i>Finansielle anleggsmidler</i>			
Utlån (statsbanker)	271 194 276 936	0	271 194 276 936
Sum	271 194 276 936	0	271 194 276 936
<i>Omløpsmidler</i>			
Opptjent renteinntekt	5 782 141 598	0	5
Opptjent gebyrinntekt	92 455 950	0	92 064 724
Mellomværende med konverteringsfondet	53 517 656	53 517 656	0
Andre fordringer	259 888	172 940	86 948
Sum	5 928 375 092	53 690 596	5 874 684 496
<i>Langsiktig gjeld</i>			
Lånemellomværende med staten (statsbanker)	-271 194 276 936	0	- 271 194 276 936
Sum	-271 194 276 936	0	-271 194 276 936
<i>Kortsiktig gjeld</i>			
Rentegjeld til staten	-5 782 141 598	0	-5 782 141 598
Leverandørgjeld	-17 410 396	0	-17 410 396
Skyldig skattetrekk	-9 740 729	-9 740 729	0
Skyldige offentlige avgifter	-17 386	- 16 921	-465
Ikke-inntektsførte gebyrer	-92 455 950	0	-92 455 950
Annen kortsiktig gjeld	-2 584 283	-8 628 789	6 044 506
Sum	-5 904 350 341	-18 386 439	-5 885 963 902
Sum	24 024 751	35 304 157	-11 279 407

Note 9 - Netto utbetalt lån Endring i lånebeholdningen

Tabell 32 Netto utbetalt lån for 2024 og sammenlignbare tall for 2023.

	2024	2023
Opptak nye lån i året (kap. 2410 post 90)	41 252 327 960	37 460 895 148
Nedbetaling avdrag (kap. 5310 post 90)	-13 042 317 311	-12 471 262 695
Innbetaling fra Konverteringsfondet (kap. 5310 post 93)	-7 955 634 949	-7 965 559 270
Netto utbetalt lån	20 254 375 700	17 024 073 183

Note 9 - Netto utbetalt lån Endring i lånebeholdningen

Tabell 33 Fordeling av lånebeholdningen i 2024 med sammenlignbar totalsum for 2023.

Beholdning	Tildeling 2024	Flytende rente 2024	3 års fastrente 2024	5 års fastrente 2024	10 års fastrente 2024	Totalsum 2024	Totalsum 2023
Ikke-rentebærende lån ⁴⁹	75 853 414 971	1 684 905 892	0	0	0	77 538 320 863	73 453 201 061
Rentebærende lån	0	189 434 009 868	565 716 094	1 544 343 425	2 110 691 604	193 654 760 992	179 573 094 512
Omkostninger og ufordelt saldo	-52 445	1 244 638	-369	1 404	1 854	1 195 082	1 218 147
<i>Sum utlån</i>	<i>75 853 362 526</i>	<i>191 120 160 397</i>	<i>565 715 725</i>	<i>1 544 344 829</i>	<i>2 110 693 458</i>	<i>271 194 276 936</i>	<i>253 027 513 720</i>
Renter totalt	311 983 381	5 422 142 983	9 980 257	12 584 973	25 450 004	5 782 141 598	3 694 529 115
<i>Sum utlån og renter</i>	<i>76 165 345 907</i>	<i>196 542 303 380</i>	<i>575 695 982</i>	<i>1 556 929 803</i>	<i>2 136 143 463</i>	<i>276 976 418 534</i>	<i>256 722 042 835</i>
Gebyrer totalt	7 997 866	84 177 103	30 702	87 612	162 667	92 455 950	92 064 724
Sum totalt	76 173 343 772	196 626 480 483	575 726 684	1 557 017 415	2 136 306 130	277 068 874 484	256 814 107 559

Lånekassens utlånsportefølje består hovedsakelig av ikke-rentebærende lån til kunder i utdanning, rentebærende lån til kunder i tilbakebetalingsfasen, samt opptjente, ikke-betalte renter og gebyrer. I tillegg er det inkludert noen ikke-rentebærende lån og omkostninger til kunder i tilbakebetalingsfasen. Låntakere i tilbakebetalingsfasen kunne i 2024 velge mellom fast rente med tre, fem eller ti års bindingstid, eller flytende rente, se også note 6.

⁴⁹ Ikke rentebærende lån i flytende rente inneholder kunder i deltidsutdanning.

Note 10 - Konverteringsfondet

Basisstøtte til studenter i høyere utdanning og elever i videregående opplæring uten ungdomsrett utbetales som lån. Basisstøtte består av et ordinært lån og et omgjøringslån som senere kan bli gjort om til stipend.

Studenter i høyere utdanning kan få inntil 25 prosent av basislånet gjort om til stipend på grunnlag av bestått eksamen, og inntil 15 prosent omgjort til stipend på grunnlag av fullført grad. Elever og studenter i såkalt «annen utdanning» kan få inntil 40 prosent av basislånet gjort om til stipend ved fullført eksamen. I tillegg må man være borteboer og inntekt og formue må være lavere enn gjeldende grenser.

For å sikre at midler øremerkes for omgjøring fra lån til stipend i hele den mulige omgjøringsperioden, er det etablert et konverteringsfond som skal ivareta Lånekassens finansieringsbehov i forbindelse med ordningen. Kunnskapsdepartementet utbetaler årlig en avsetning til konverteringsfondet. Avsetningens størrelse baseres på Lånekassens estimat for hvor stor andel av årets utbetalte lån som antas omgjort til stipend de neste årene. Stipendkostnaden som påløper ved omgjøring av lån betales fra konverteringsfondet hver måned.

Konverteringsfondet er etablert som et selvstendig fond med egne statutter og regnskap. Årsregnskapet til fondet publiseres på Lånekassens nettside.

Konverteringsfondets kostnader

Det er påløpt 7 955 634 949 kroner i Lånekassens regnskap som omgjøring fra lån til stipend i 2024 jf. note 7 og 9. Det er betalt 7 981 711 204 kroner fra konverteringsfondet til Lånekassen i 2024. Årsaken til dette avviket er at konverteringsfondet betaler etterskuddsvis pr. måned til Lånekassen. Det fører til at regnskapet i konverteringsfondet alltid vil være litt forskjellig fra Lånekassens regnskap.

I forbindelse med forsøksordningen som startet høsten 2021 for fagarbeidere som tar videreutdanning, ble fondet belastet med 17 584 871 kroner i omgjøringer i 2024. I 2023 var omgjøring fagarbeider på 1 032 915 kroner.

Konsekvenser for Lånekassens utlån

Som følge av at deler av eller hele lånet omgjøres til stipend ved bestått utdanning, vil studenter og kunder i tilbakebetalingsfasen som ikke har bestått alle eksamener, ha mer gjeld til Lånekassen enn om alle eksamener var bestått. Konverteringsfondets beholdning på 11 631 362 128 kroner pr. 31.12.2024 er et uttrykk for hvor mye av Lånekassens utlån som forventes nedskrevet som følge av omgjøring fra lån til stipend.

Årsrapport Lånekassen 2024 versjon 1.0

Final Audit Report

2025-03-13

Created:	2025-03-13
By:	nina hallås (nina.hallas@lanekassen.no)
Status:	Signed
Transaction ID:	CBJCHBCAABAA4IPLA6-mXvcFegP0-fwBCJU7-uXheuML

"Årsrapport Lånekassen 2024 versjon 1.0" History

- Document created by nina hallås (nina.hallas@lanekassen.no)
2025-03-13 - 1:29:12 PM GMT
- Document emailed to Kjetil Moen (kjetil.moen@lanekassen.no) for signature
2025-03-13 - 1:29:22 PM GMT
- Email viewed by Kjetil Moen (kjetil.moen@lanekassen.no)
2025-03-13 - 2:48:31 PM GMT
- Document e-signed by Kjetil Moen (kjetil.moen@lanekassen.no)
Signature Date: 2025-03-13 - 2:49:38 PM GMT - Time Source: server
- Agreement completed.
2025-03-13 - 2:49:38 PM GMT